

НЕОФИЦИАЛЕН РАЗДЕЛ**ДЪРЖАВНИ ВЕДОМСТВА,
УЧРЕЖДЕНИЯ И ОБЩИНИ****ДЪРЖАВНА КОМИСИЯ
ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО
РЕГУЛИРАНЕ****ПРАВИЛА
за търговия с електрическа енергия**

Г л а в а п ъ р в а

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Тези Правила за търговия с електрическа енергия, наричани по-нататък само „правила“, регламентират:

1. структурата на пазара на електрическа енергия;

2. предварителните условия за участие в пазара на електрическа енергия;

3. правилата за сключване на сделки за електрическа енергия по регулирани и свободно договорени цени чрез двустранни договори;

4. правилата за сключване на сделки на организиран пазар в деня, предхождащ доставката;

5. правилата за регистриране на координатори на балансиращи групи, доставчици на допълнителни услуги и доставчици на балансираща енергия;

6. процедурите за регистриране на почасови графици и извършване на сетълмент (уреждане на взаимоотношенията) между търговските участници и електроенергийния системен оператор;

7. изискванията за предаването на данни за измерени количества електрическа енергия към електроенергийния системен оператор и координатори на балансиращи групи;

8. изискванията за обмен на данни между търговските участници;

9. правилата за организация на пазара на балансираща енергия;

10. правилата за организация на пазара на резерв и допълнителни услуги;

11. правилата за сетълмент, принципите на балансиране и методика за определяне на цените на балансиращата енергия;

12. правилата за снабдяване от крайни снабдители;

13. правилата за предоставяне на междусистемна преносна способност;

14. процедурата за промяна на доставчика на електрическа енергия;

15. процедурите за промяна на правилата;

16. мониторинг на пазара на електрическа енергия.

(2) Търговски участници по смисъла на тези правила за търговия са производителите на електрическа енергия, търговците на електрическа енергия, потребителите, преносното предприятие, общественият доставчик на електрическа енергия, крайните снабдители на електрическа енергия, разпределителните предприятия.

Г л а в а в т о р а

СТРУКТУРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЙНИЯ
ПАЗАРРаздел I
Видове пазари

Чл. 2. (1) Електроенергийният пазар включва следните взаимосвързани елементи:

1. пазар на електрическа енергия чрез двустранни договори;

2. организиран пазар в деня, предхождащ доставката (пазар „ден напред“);

3. пазар на балансираща енергия;

4. пазар на резерв и допълнителни услуги;

5. пазар за предоставяне на междусистемна преносна способност (капацитет).

(2) Предмет на сделките съгласно тези правила за търговия са:

1. електрическа енергия за реализация на пазара по двустранни договори;

2. електрическа енергия за реализация на организиран пазар в деня, предхождащ доставката;

3. електрическа енергия за реализация на пазара на балансираща енергия;

4. разполагаемост за участие в първично и вторично регулиране;

5. разполагаемост за студен резерв;

6. междусистемна преносна способност;

7. допълнителни услуги;

8. услуга „достъп до мрежата, включително системни услуги“;

9. услуга „пренос на електрическа енергия и други мрежови услуги“;

10. „отговорност за балансиране“.

Чл. 3. Търговските участници придобиват право да регистрират сделки с електрическа енергия след регистрация от електроенергийния системен оператор (ЕСО) съгласно изискванията на тези правила.

Раздел II

Пазар на електрическа енергия чрез двустранни
договори

Чл. 4. (1) Търговските участници по чл. 1, ал. 2 сключват сделки с електрическа енергия по свободно договорени цени и/или регулирани цени за всеки отделен интервал на доставка, равен на един час.

(2) Преносното предприятие и разпределителните предприятия закупуват електрическа енергия само за покриване на технологичните разходи в мрежите за всеки отделен интервал на доставка.

Раздел III

Организиран пазар „ден напред“

Чл. 5. (1) Търговските участници по чл. 1, ал. 2 могат да сключват сделки с електрическа енергия на организиран пазар „ден напред“ съгласно глава четвърта на тези правила.

(2) Сделките по ал. 1 се сключват по пазарна равновесна цена, определена за всеки отделен интервал на доставка от електроенергийния системен оператор, получил лицензия за организиране на пазар на електрическа енергия.

(3) Електроенергийният системен оператор е страна по всички сделки, които се сключват на организирания пазар „ден напред“.

Раздел IV

Пазар на балансираща енергия

Чл. 6. (1) Електроенергийният системен оператор сключва сделки за покупка и/или продажба на електрическа енергия с търговски участници, които притежават диспечирани производствени и/или потребяващи обекти за покриване на небалансите в националната пазарна зона.

(2) Търговските участници по ал. 1, регистрирани в пазара на балансираща енергия като доставчици на балансираща енергия в резултат на участие във вторично регулиране, предоставят на електроенергийния системен оператор разполагаемост (диапазон) за регулиране нагоре, посочен в договорите по чл. 125, ал. 4, в рамките на който диапазон нямат право да сключват сделки на пазара чрез двустранни договори или организирания пазар „ден напред“.

(3) Търговските участници по ал. 1, регистрирани за участие в пазара на балансираща енергия като доставчици на енергия за третично регулиране, са задължени да предоставят на пазара на балансираща енергия под формата на предложения за регулиране нагоре и предложения за регулиране надолу цялата брутна мощност, която не са договорили на пазара чрез двустранни договори, организирания пазар „ден напред“ и при отчитане на задълженията (ако имат) относно предоставянето на резерв и допълнителни услуги.

(4) Електроенергийният системен оператор активира източници на балансираща енергия за поддържане на баланса и осигуряване на надеждната и безаварийна работа на електроенергийната система.

(5) Финансовата отговорност към електроенергийния системен оператор за реализираните небаланси в балансиращата група се поема от координаторите на стандартните и специалните балансиращи групи.

(6) Търговските участници по чл. 1, ал. 2 поемат своя дял от финансовата отговорност в съответствие с договорите за участие в балансиращата група.

Чл. 7. (1) Пазарът на балансираща енергия се администрира от електроенергийния системен оператор.

(2) Електроенергийният системен оператор е страна по сделките с балансираща енергия с доставчиците на балансираща енергия и координаторите на балансиращи групи.

Раздел V

Пазар на резерв и допълнителни услуги

Чл. 8 (1) За осигуряване на сигурно и надеждно електроснабдяване на потребителите електроенергийният системен оператор сключва сделки

за допълнителни услуги с производители, регистрирани за участие в пазара на допълнителни услуги, съгласно изискванията на Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила за търговия.

(2) Участието на производителите в сделките по ал. 1 е в съответствие с разпоредбите на глава девета.

Чл. 9. Електроенергийният системен оператор сключва сделки за студен резерв с производители съгласно изискванията на Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила за търговия.

Раздел VI

Пазар за предоставяне на преносна способност

Чл. 10. (1) Електроенергийният системен оператор организира търгове за предоставяне на междусистемна преносна способност съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 1228/2003 и Регламент (ЕО) 714/2009 от датата на прилагането му в координация със системните оператори на съседните държави съгласно Тържните правила, одобрени от ДКЕВР и публикувани на интернет страницата на ЕСО.

(2) В случай че не е постигнато споразумение за провеждане на двустранни координирани търгове с някой от съседните системни оператори, електроенергийният системен оператор прилага временни правила за предоставяне на 50 % от преносната способност на съответната граница, които се съгласуват с ДКЕВР и се публикуват на интернет страницата на ЕСО.

(3) При тесни места в електрическата мрежа електроенергийният системен оператор в съответствие с изискванията на Правилата за управление на електроенергийната система може да приложи тържна процедура за разпределение на наличната преносна способност, определена по критични елементи на електропреносната мрежа. Процедурата се провежда по правила, които се съгласуват с ДКЕВР и се публикуват на интернет страницата на ЕСО.

Г л а в а т р е т а

ДОГОВОРИ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I

Видове договори

Чл. 11. Договорите на пазара на електрическа енергия са:

1. договор за достъп до електропреносната мрежа и предоставяне на системни услуги;

2. договор за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа;

3. договор за достъп и пренос на електрическа енергия през електроразпределителната мрежа;

4. договор за продажба на електрическа енергия;

5. договор за предоставяне на студен резерв;

6. договор за предоставяне на допълнителни услуги;

7. договор за участие на балансиращия пазар с доставчик на балансираща енергия;

8. договор за балансиране с координатор на балансираща група;
9. договор за участие в балансираща група;
10. договор за комбинирани услуги;
11. договор за откриване и обслужване на специална сметка;
12. договор за участие в организиран пазар „ден напред“;
13. договор за обмен на информация за данните от измерването;
14. рамков договор.

Раздел II

Страни по договорите

Чл. 12. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 1 е предоставянето на услугата „достъп до електропреносната мрежа“ и на системни услуги.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между електроенергийния системен оператор, от една страна, и:

1. потребители, присъединени към електропреносната мрежа;
2. производители, присъединени към електропреносната мрежа;
3. разпределителни предприятия;
4. търговци на електрическа енергия, които сключват сделки за внос и износ;
5. търговци на електрическа енергия, които сключват договора от името и за сметка на ползвател на електропреносната мрежа.

Чл. 13. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 2 е предоставянето на услугата „пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа“.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между преносното предприятие, от една страна, и:

1. потребители, присъединени към електропреносната мрежа;
2. производители, присъединени към електропреносната мрежа;
3. разпределителни предприятия;
4. търговци на електрическа енергия, които сключват сделки за внос и износ;
5. търговци на електрическа енергия, които сключват договор от името и за сметка на ползвател на електропреносната мрежа.

(3) В плащането на дължимите суми за пренос на електрическа енергия през преносната мрежа се включва добавка за зелена енергия и добавка за енергия от високоефективно комбинирано производство.

Чл. 14. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 3 е предоставянето на услугите „достъп до електроразпределителната мрежа“ и „пренос на електрическа енергия по електроразпределителната мрежа“.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между разпределителното предприятие, от една страна, и:

1. потребители, присъединени към електроразпределителната мрежа;
2. производители, присъединени към електроразпределителните мрежи;
3. търговци на електрическа енергия, които сключват договора от името и за сметка на ползвател на електроразпределителната мрежа;
4. краен снабдител.

(3) В плащането на дължимите суми за достъп и пренос на електрическа енергия през електроразпределителната мрежа се включва добавка за зелена енергия и добавка за енергия от високоефективно комбинирано производство.

Чл. 15. (1) Договорите за продажба на електрическа енергия по чл. 11, т. 4 се сключват по регулирани, свободно договорени цени и съгласно дългосрочни споразумения за изкупуване на енергия и разполагаемост.

(2) Договорите по регулирани цени се сключват между:

1. производителите в рамките на разполагаемостта, определена по чл. 21, т. 17а от Закона за енергетика, от една страна, и обществения доставчик;

2. обществения доставчик, от една страна, и:
а) крайните снабдители;

б) преносното предприятие (за технологични разходи);

в) разпределителните предприятия (за технологични разходи);

3. крайните снабдители, от една страна, и техните потребители съгласно Закона за енергетиката, които не са регистрирани на пазара по свободно договорени цени;

4. производителите, които произвеждат електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници и по комбиниран начин, от една страна, и:

а) обществения доставчик;

б) крайния снабдител.

(3) Договорите по свободно договорени цени се сключват между:

1. производителите, от една страна, и:

а) търговците на електрическа енергия;

б) потребители, регистрирани на пазара по свободно договорени цени;

в) обществения доставчик в случаите, предвидени в Закона за енергетиката;

г) други производители на електрическа енергия;

2. търговците на електрическа енергия, от една страна, и:

а) потребители, регистрирани на пазара по свободно договорени цени;

б) други търговци на електрическа енергия.

(4) Договорите съгласно дългосрочни споразумения се сключват между обществения доставчик и производители на електрическа енергия.

Чл. 16. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 5 и 6 е предоставянето на допълнителни услуги и студен резерв.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между електроенергийния системен оператор, от една страна, и:

1. производители, изпълнили изискванията на Правилата за управление на електроенергийната система;

2. обществения доставчик.

Чл. 17. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 7 е предоставяне на балансираща енергия на електроенергийния системен оператор от вторичен, третичен и активиран студен резерв.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между електроенергийния системен оператор, от една страна, и:

1. производители, регистрирани за доставчици на балансираща енергия;
2. потребители, регистрирани за доставчици на балансираща енергия;
3. обществения доставчик.

Чл. 18. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 8 е физическият и финансов сетълмент на небалансите за местата на измерване, които формират виртуалния електромер, определен за съответната балансираща група.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между електроенергийния системен оператор, от една страна, и координаторите на балансиращи групи и потребителите по чл. 62, от друга.

Чл. 19. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 9 са условията за участие в балансираща група, прехвърлянето на отговорността за балансиране и методика за разпределение на общия небаланс в балансиращата група между отделните членове на балансиращата група.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между координатор на балансираща група и член на балансираща група.

(3) Договорите по ал. 1 между крайните снабдители като координатори на специални балансиращи групи и потребителите, за които те служебно са поели отговорността за балансиране, се сключват при общи условия.

(4) Договорите по ал. 1 се сключват между координатори на специални балансиращи групи и производителите на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници и по комбиниран начин, за които са поели отговорността за балансиране.

Чл. 20. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 10 са продажбата на електрическа енергия и някои или всички от следните услуги: „достъп до мрежата“, „пренос на електрическа енергия“, „отговорност за балансиране“, „добавки за зелена енергия и енергия от високоефективно комбинирано производство“. В договорите се уреждат отношенията във връзка с плащането на дължимите суми за мрежови услуги.

(2) Договорите по ал. 1 могат да се сключват между:

1. обществения доставчик, от една страна, и потребители, присъединени към електропреносната мрежа, които не са регистрирани на пазара по свободно договорени цени и участват в негова балансираща група;
2. крайния снабдител, от една страна, и потребители, присъединени към електроразпределителната мрежа, които не са регистрирани на пазара по свободно договорени цени и участват в негова балансираща група;
3. доставчици от последна инстанция и потребители, които не са избрали друг доставчик на електрическа енергия;
4. търговец на електрическа енергия, от една страна, и потребител.

Чл. 21. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 11 е гарантирането на задълженията във връзка със сетълмента на небалансите на координатор на балансираща група и доставчик на балансираща енергия.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между електроенергийния системен оператор, от една страна, и:

1. координатори на балансиращи групи;
2. доставчици на балансираща енергия, от втора страна, и одобрена от електроенергийния системен оператор банка, от трета страна.

Чл. 22. Предмет на договора по чл. 11, т. 12 са условията за участие в организиран пазар „ден напред“. Споразумението по чл. 11, т. 12 се сключва между електроенергийния системен оператор или друг оператор на организиран пазар „ден напред“, от една страна, и търговски участник по глава четвърта от тези правила в съответствие с изискванията на оператора на организиран пазар „ден напред“.

Чл. 23. (1) Предмет на договора по чл. 11, т. 13 е задължението за отчитане, валидиране и изпращане на данни за измерени количества електрическа енергия.

(2) Договорът по ал. 1 се сключва между:

1. електроенергийния системен оператор, от една страна, и:
 - а) преносното предприятие;
 - б) разпределителните предприятия;
 - в) координатори на балансиращи групи;
2. координаторите на балансиращи групи, от една страна, и:
 - а) преносното предприятие;
 - б) разпределителните предприятия.

Чл. 23а. (1) Предмет на рамковия договор по чл. 11, т. 14 е предоставянето на мрежови услуги за потребители, които нямат договор за достъп и пренос с мрежовия оператор и са сключили „комбиниран договор“ с търговец на електрическа енергия.

(2) Рамковият договор се сключва между електроенергийния системен оператор/преносно предприятие/разпределително предприятие, от една страна, и търговец, сключил договор с потребител съгласно чл. 11, т. 10.

Раздел III

Договори за достъп и договори за пренос

Чл. 24. (1) Производителите на електрическа енергия, присъединени към електропреносната мрежа, са задължени да сключат договорите по чл. 11, т. 1 и 2 с електроенергийния системен оператор и преносното предприятие, а производителите на електрическа енергия, присъединени към електроразпределителната мрежа, сключват договорите по чл. 11, т. 3 с разпределителното предприятие.

(2) Договорите по чл. 11, т. 1, 5, 6 и 7 между електроенергийния системен оператор и производители, присъединени към електропреносната мрежа, могат да бъдат обединени.

(3) Потребителите на обществения доставчик сключват отделен договор за достъп по чл. 11, т. 1 с електроенергийния системен оператор и заплащат утвърдената от ДКЕВР цена за достъп на електроенергийния системен оператор.

(4) Потребителите на обществения доставчик сключват договор за пренос по чл. 11, т. 2 с преносното предприятие и заплащат утвърдената от ДКЕВР цена за пренос през електропреносната мрежа на преносното предприятие, добавката за зелена енергия и добавка за енергия от високоэффективно комбинирано производство.

Чл. 25. (1) Потребителите на крайните снабдители, които използват разпределителните мрежи при публично известни общи условия, заплащат всички мрежови услуги, включително добавки за зелена енергия и енергия от високоэффективно комбинирано производство на крайния снабдител.

(2) Крайният снабдител събира и възстановява по договорена схема на разпределителното предприятие фактурираните суми за пренос, достъп и всички мрежови услуги.

Чл. 26. (1) Мрежовите услуги се заплащат върху използваната електрическа енергия съгласно показанията на средствата за търговско измерване в местата на измерване, определени в съответствие с Правилата за измерване на количеството електрическа енергия и договорите по чл. 11, т. 1, 2 и 3 по утвърдените от ДКЕВР цени.

(2) Мрежовите услуги по ал. 1 се заплащат от потребители и производители в случаите, когато производители чрез собствени обекти или потребители, присъединени към техни инсталации, използват електрическа енергия от мрежата.

(3) Потребителите и производителите по ал. 2, присъединени към електропреносната мрежа, дължат утвърдени от ДКЕВР цени за достъп на електроенергийния системен оператор, за пренос, добавки за зелена енергия и за енергия от високоэффективно комбинирано производство на преносното предприятие.

(4) Потребители и производители, присъединени към електроразпределителната мрежа, дължат утвърдени от ДКЕВР цени за достъп до електропреносната мрежа, за пренос по електропреносната мрежа, за достъп и пренос по електроразпределителната мрежа, други мрежови услуги, както и добавки за зелена енергия и за енергия от високоэффективно комбинирано производство на разпределителното предприятие. За тези потребители и производители цената за достъп до електропреносната мрежа и цената за пренос по електропреносната мрежа се заплащат от разпределителното предприятие на електроенергийния системен оператор, съответно на преносното предприятие, съгласно договорите по чл. 12 и 13.

Чл. 27. (1) За електрическата енергия с произход в България, която е договорена по външен график, цената за достъп до електропреносната мрежа и цената за пренос по електропреносната мрежа се заплащат от производителите, търговците на електрическа енергия и обществения доставчик, които са страни по външен график.

(2) Търговските участници по ал. 1 заплащат цената за достъп до електропреносната мрежа и цената за пренос по електропреносната мрежа върху количествата съгласно регистрирания външен график за доставка.

Чл. 28. (1) Потребители, присъединени към електроразпределителната мрежа, които са регистрирани на пазара по свободно договорени цени, заплащат утвърдени от ДКЕВР цени за достъп до електропреносната мрежа, за пренос по електропреносната мрежа, за достъп до и пренос по електроразпределителната мрежа, както и добавки за зелена енергия и за енергия от високоэффективно комбинирано производство на разпределителното предприятие, съгласно договорите по чл. 11, т. 1, 2 и 3.

(2) Потребители, регистрирани на пазара по свободно договорени цени, които сключат договор за комбинирани услуги по чл. 11, т. 10, заплащат дължимите суми за достъп до и пренос по електрическите мрежи, както и добавки за зелена енергия и за енергия от високоэффективно комбинирано производство, на съответния търговец.

(3) Търговецът заплаща дължимите суми за достъп до и пренос по електрическите мрежи, както и добавки за зелена енергия и за енергия от високоэффективно комбинирано производство, на съответния мрежови оператор, независимо дали е получил плащане от потребителя.

(4) Отношенията между търговеца и преносното, съответно разпределителното предприятие във връзка с потребителите на търговеца се уреждат с рамков договор.

Чл. 29. Разпределителното предприятие заплаща на електроенергийния системен оператор цената за достъп, съответно на преносното предприятие – цената за пренос, за цялото количество електрическа енергия, постъпило от преносната в разпределителната мрежа.

Чл. 30. (1) Производителите или потребители, които захранват собствени обекти или други потребители по мрежи, които не са собственост на преносното или разпределителното предприятие, заплащат цена за достъп на електроенергийния системен оператор или на разпределителното предприятие.

(2) Потребители по ал. 1 с измерване на средно напрежение в подстанциите заплащат цена за достъп до електроразпределителната мрежа на разпределителното предприятие.

Г л а в а ч е т в ъ р т а

ОРГАНИЗИРАН ПАЗАР „ДЕН НАПРЕД“

Раздел I

Общи положения

Чл. 31. В тази глава на правилата се разглеждат общите условия и принципи на организация на организиран пазар „ден напред“ от електроенергийния системен оператор.

Чл. 32. (1) Търговските участници, които сключват сделки по свободно договорени цени, имат право да участват на организиран пазар „ден напред“, организиран в рамките на електроенергийната система на България от електро-

енергийния системен оператор, или да участват на организиран пазар „ден напред“, организиран от друг оператор на преносна мрежа в региона или съвместно от двама или повече оператори, при условията, посочени в правилата за участие на този организиран пазар.

(2) Сделките, потвърдени от оператора на организиран пазар „ден напред“, се известяват на електроенергийния системен оператор от оператора на пазара „ден напред“ и от участника на пазара „ден напред“ в сроковете по чл. 71, ал. 9 и чл. 74 от тези правила.

Чл. 33. (1) Правилата на организиран пазар „ден напред“ регламентират допълнителна възможност за договаряне на продажби и покупки на електрическа енергия от участниците в пазара на едро на електрическа енергия в България. Организираният пазар „ден напред“ има за цел:

1. създаване на условия за формиране на пазар на електрическа енергия в конкурентна, прозрачна и недискриминационна среда;

2. предотвратяване на възможности за проява на пазарна сила;

3. определяне на равновесни и референтни цени на електрическата енергия съгласно търсенето и предлагането, които да бъдат база за други сделки на пазара на едро;

4. оптимално използване на ограничените преносни способности на междусистемните сечения със съседните държави посредством координирано разпределение на преносните способности на дневна база в рамките на организиран пазар „ден напред“.

(2) В организиран пазар „ден напред“ могат да участват лицензирани участници, регистрирани съгласно тези правила за търговия.

Чл. 34. (1) Сделките на пазара „ден напред“ се сключват за всеки отделен ден на доставка (Д).

(2) За всеки единичен интервал на доставка (един час) в рамките на деня на доставка се сключват отделни, независими една от друга сделки за доставка на електрическа енергия с постоянна мощност, която съответства на средна нетна величина на електрическата енергия за един час.

(3) Сделките, сключени на пазара „ден напред“, предполагат твърд ангажимент на съответния участник за доставка на електрическа енергия в случай на предложение за продажба или задължение за приемане на доставка на електрическа енергия в случай на предложение за покупка, в съответствие със спецификацията на съответната сделка.

(4) Всяка сделка е обвързана към един ден за доставка, един интервал на доставка и една пазарна зона.

(5) Електроенергийният системен оператор е страна по всички сделки с участниците на организиран пазар „ден напред“.

(6) Сделките се считат за приключени/изпълнени при осъществяване на физическа доставка в деня на доставка на електрическа енергия в електроенергийната система на България, включително доставката на граница със съседна държава.

(7) Доставката или покупката на електрическа енергия се счита за реализирана от всяка страна, която е задължена да изпраща известие за сключена сделка на организиран пазар „ден напред“, в съответствие с указанията, посочени в глава шеста на тези правила.

(8) Всеки ден на доставка се състои от двадесет и четири (24) последователни интервала на доставка, всеки от (един) час, като първият интервал на доставка започва от 00:00 ч. в деня на доставката. В дните на преминаване от лятно към зимно часово време, респективно от зимно към лятно часово време, денят на доставка има 25, респ. 23, интервала на доставка.

Раздел II

Условия за участие и регистрация в организиран пазар „ден напред“

Чл. 35. (1) Търговски участници, регистрирани от електроенергийния системен оператор за участие в организиран пазар „ден напред“, имат право да подават предложения за продажба и предложения за покупка на електрическа енергия.

(2) Лицензирани дружества, които могат да станат участници в организиран пазар „ден напред“, са:

1. производители на електрическа енергия, получили право на достъп до съответната мрежа и регистрирани на пазара на електрическа енергия;

2. търговци на електрическа енергия, регистрирани на пазара на електрическа енергия;

3. общественият доставчик – за покриване на доставките на потребители, които не са сменили доставчика на електрическа енергия;

4. преносното предприятие (технологични разходи);

5. разпределителните предприятия (технологични разходи);

6. крайните снабдители – за покриване на доставките на потребители, които не са сменили доставчика на електрическа енергия и които не са в групата на „защитените потребители“ съгласно Закона за енергетиката;

7. участници, които не са регистрирани на пазара на електрическа енергия от електроенергийния системен оператор, но са регистрирани участници в пазара на други електроенергийни системи, при условия, допълнително публикувани от електроенергийния системен оператор на интернет страницата му.

(3) Лицензираните дружества по ал. 2 следва да бъдат регистрирани на пазара на електрическа енергия като координатори на балансиращи групи.

(4) Преносното и разпределителното предприятие могат да участват на организиран пазар „ден напред“ само с цел изпълнение на функциите им съгласно Закона за енергетиката и нямат право да търгуват електрическа енергия с цел печалба.

(5) Електроенергийният системен оператор има право да продава и купува електрическа енергия на/от организиран пазар „ден напред“ с цел компенсиране на непланираните обмени с други оператори на преносни мрежи.

(6) Участниците в организирания пазар „ден напред“ заплащат еднократна такса за регистрация, годишна такса и такса за търгувано количество, определени от електроенергийния системен оператор и одобрени от ДКЕВР.

(7) Изискванията относно предоставянето на гаранционни обезпечения в полза на електроенергийния системен оператор от участниците в организирания пазар „ден напред“, които са нетни купувачи на електрическа енергия, са посочени в глава десета на тези правила.

(8) Обезпечението по ал. 7 трябва да покрива най-малко очакваното задължение към електроенергийния системен оператор за период от 30 календарни дни.

Чл. 36. (1) Дружествата по чл. 35, ал. 2 следва да подадат заявление за проверка на условията и регистрация на организирания пазар „ден напред“ съгласно образец, утвърден от електроенергийния системен оператор.

(2) Електроенергийният системен оператор разработва споразумение за участие в организиран пазар „ден напред“, което регламентира правата и задълженията на електроенергийния системен оператор като лице, което организира пазара „ден напред“ и е страна по всички сделки, сключени на него, от една страна, и участниците по чл. 35, ал. 2, от друга.

(3) Споразумението по ал. 2 след одобрение от ДКЕВР става неразделна част от тези правила.

(4) С подписването на споразумението по ал. 3 и предоставянето на обезпечението по чл. 35, ал. 7 участникът в пазара „ден напред“ се вписва в регистъра по чл. 37 и придобива право да изпраща предложения за продажба и предложения за покупка съгласно тези правила за търговия.

Чл. 37. (1) Електроенергийният системен оператор поддържа актуален регистър на участниците в организирания пазар „ден напред“.

(2) В регистъра по ал. 1 за всеки участник се съдържа минимум следната информация:

1. пълно наименование, седалище по регистрация и лица, представляващи дружеството;
2. споразумение за участие в пазара „ден напред“, номер и дата;
3. идентификационен код за участие в пазара „ден напред“;
4. номер на лицензия;
5. дата на регистрация, дата на оттегляне, дата на отстраняване.

Раздел III

Условия за оттегляне и отстраняване от организирания пазар „ден напред“

Чл. 38. (1) Участник в пазара „ден напред“ има право да се оттегли от този пазар въз основа на писмено заявление, подписано от упълномощен представител на участника и изпратено минимум един месец преди датата, на която електроенергийният системен оператор следва да прекрати регистрацията.

(2) Електроенергийният системен оператор разглежда заявлението по ал. 1 в 15-дневен срок.

(3) Прекратяването на регистрацията и отразяването на промяната в регистъра по чл. 37 се извършват след писмено уведомление до участника в пазара „ден напред“ и уреждане на взаимните задължения до деня на прекратяване на участието.

(4) Електроенергийният системен оператор освобождава гаранционното обезпечение по чл. 35, ал. 7 в срок 10 работни дни след датата на прекратяване на участието при условие, че всички фактури, издадени на името на участника за сделки, сключени на организирания пазар „ден напред“ до датата на прекратяване на участието, са платени в срок.

Чл. 39. (1) Електроенергийният системен оператор има право да отстрани участник от организирания пазар „ден напред“ и да прекрати регистрацията в следните случаи:

1. участник в пазара „ден напред“ не съблюдава изискванията на тези правила;

2. участник в пазара „ден напред“ не съблюдава изискванията на споразумението за участие в организирания пазар „ден напред“;

3. участник в пазара „ден напред“ не съблюдава изискванията относно поддържането на гаранционно обезпечение и заплащането на дължимите суми в срок по сделките, регистрирани от оператора на организирания пазар „ден напред“, съгласно издадените фактури;

4. участник в организирания пазар „ден напред“ многократно нарушава изискванията за участие, изискванията за обмен на информация и правилата за уреждане на взаимните задължения.

(2) За всеки един от случаите по ал. 1 електроенергийният системен оператор изпраща известие за отстраняване от организирания пазар „ден напред“ минимум 5 работни дни преди датата на отстраняване с посочване на мотивите и датата на отстраняване.

(3) Отстраняването на участник от организирания пазар „ден напред“ се отразява в регистъра по чл. 37.

(4) Минимум шест месеца след датата на отстраняване по ал. 3 участникът има право да започне нова процедура по регистрация и подаване на заявление по чл. 36, ал. 1.

(5) При отнемане на лицензията на участник в пазара „ден напред“ от ДКЕВР или друг регулаторен орган, издал лицензията, електроенергийният системен оператор отстранява съответния участник незабавно и безусловно от организирания пазар „ден напред“, като предприема съответните стъпки по издаване на фактури и уреждане на взаимните задължения до датата на прекратяване на участието.

(6) Електроенергийният системен оператор освобождава гаранционното обезпечение по чл. 35, ал. 7 в срок 10 работни дни след датата на прекратяване на участието по ал. 2 и 5 при условие, че всички фактури, издадени на името на участника за сделки, сключени на организирания пазар „ден напред“ до датата на прекратяване, са платени в срок.

(7) Електроенергийният системен оператор има право да се удовлетвори от гаранционното обезпечение по чл. 35, ал. 7 до размера на

дължимото плащане и натрупани лихви при забава на плащанията след датата на падежа по издадени фактури.

Чл. 40. Електроенергийният системен оператор отразява прекратяването на участието в организиран пазар „ден напред“ по чл. 38 и 39 в регистъра по чл. 37, като от тази дата отстраненият участник няма право да изпраща предложения за покупка и предложения за продажба на електрическа енергия.

Раздел IV

Изисквания за изпращане и валидиране на предложения в организиран пазар „ден напред“

Чл. 41. (1) Участниците в организиран пазар „ден напред“ изпращат предложения за продажба на електрическа енергия и предложения за покупка на електрическа енергия при съблюдаване на следните условия:

1. всяко предложение може да съдържа до двадесет и пет (25) двойки цена-количество;

2. всяка двойка цена-количество от предложението за покупка дефинира максималната цена, която участникът би платил за количество електрическа енергия, което не превишава количеството, упоменато в двойката цена-количество;

3. всяка двойка цена-количество от предложението за продажба дефинира минималната цена, на която участникът би продал количество електрическа енергия, което не превишава количеството, упоменато в двойката цена-количество;

4. участник може да изпрати само едно предложение за покупка и едно предложение за продажба за всеки интервал на доставка за дадена пазарна зона;

5. предложенията представляват твърд ангажимент за доставка или покупка на електрическа енергия.

(2) В деня за търгуване (Д-1) участниците в организиран пазар „ден напред“ изпращат предложения за продажба и предложения за покупка за деня на доставка (Д) преди крайния срок за представяне на предложения в деня за търгуване, който е 11,00 ч. (българско време).

(3) Предложенията по ал. 2 могат да бъдат изпращани и преди деня за търгуване до една седмица преди деня на доставка.

(4) Предложенията се изпращат по електронен път, чрез комуникационни средства, определени от електроенергийния системен оператор.

(5) Едно предложение се счита официално изпратено в момента на постъпването му в търговската система на електроенергийния системен оператор, като часът на изпращане е отразен с маркировка за време.

(6) Веднага след постъпването на ново предложение в търговската система електроенергийният системен оператор потвърждава на участника в организиран пазар „ден напред“ получаването му. Потвърждението трябва да съдържа уникален регистрационен номер, вид предложение и час, в който то е постъпило в търговската система.

(7) Преди часа на затваряне на пазара „ден напред“ по ал. 2 предложенията могат да бъдат променени или анулирани по всяко време от страна на участника, който ги е изпратил. Про-

мените се маркират по време и се регистрират в търговската система. Всяка промяна формира едно ново предложение, което автоматично анулира валидираното предходно предложение за съответния ден, интервал на доставка и пазарна зона.

(8) Ако един участник в организиран пазар „ден напред“ не получи от електроенергийния системен оператор потвърждение за приемане на ново предложение в рамките на интервал от петнадесет (15) минути от изпращането на съответното предложение, участникът следва да установи незабавен контакт с електроенергийния системен оператор.

Чл. 42. (1) Формата и съдържанието на предложенията се определят от електроенергийния системен оператор, както и ценовата скала, максималната и минималната цена.

(2) Ценовата скала съдържа минимална и максимална цена, в рамките и диапазона на които се посочват цените в предложението на участника. Максималната цена трябва винаги да бъде значително по-висока от най-високата очаквана пазарна равновесна цена, определена на организиран пазар „ден напред“.

(3) Всяко предложение следва да съдържа минимум следната информация:

1. идентификационен код на участника в организиран пазар „ден напред“;

2. ден и дата на доставка;

3. интервал на доставка, за който е валидно предложението;

4. пазарна зона, за която е валидно предложението;

5. вид на предложението (предложение за покупка или предложение за продажба);

6. най-малко една и най-много 25 двойки цена-количество.

(4) Цените се въвеждат в левове и трябва да са в диапазона на определената от електроенергийния системен оператор ценова скала.

(5) При предложение за покупка цените, посочени в последователните двойки цена-количество, са подредени в низходящ ред на цената.

(6) При предложение за продажба цените, посочени в последователните двойки цена-количество, са подредени във възходящ ред на цената.

Чл. 43. (1) Електроенергийният системен оператор разработва процедура за валидиране на предложенията в съответствие с този член. След одобрение от ДКЕВР тази процедура се публикува в интернет страницата на електроенергийния системен оператор.

(2) Веднага след постъпване на ново предложение в търговската система електроенергийният системен оператор стартира процеса на проверката и валидиране на данните съгласно процедурата по ал. 1.

(3) Максималната стойност на едно предложение за покупка, изчислена като сума от количествата за покупка за съответния ден на доставка, умножени по цените, посочени във всички двойки цена-количество, не трябва да бъде по-голяма от предоставеното гаранционно обезпечение, определено за съответния участник в организиран пазар „ден напред“.

(4) Всеки участник на пазара „ден напред“ може да поиска от електроенергийния системен оператор да не се валидират предложения, които съдържат общо количество електрическа енергия, по-голямо от една определена стойност, специфицирана от съответния участник в споразумението за участие в организиран пазар „ден напред“.

(5) Участниците могат да специфицират различни лимити на обемите за покупка и продажба. При отсъствие на такива ограничения, посочени от страна на участник, електроенергийният системен оператор определя един лимит в размер 20 000 MWh, който да се търгува за един ден на доставка.

(6) Общото количество в едно предложение, определено като сума от количествата, предвидени във всичките двойки цена-количество, не трябва да превишава обемния лимит, определен по ал. 5

(7) Електроенергийният системен оператор информира участниците в организиран пазар „ден напред“ за приемането или отхвърлянето на едно предложение, като посочва мотиви, в рамките на петнадесет (15) минути след официалното постъпване на съответното предложение в търговската система.

(8) Ако един участник в пазара „ден напред“ не получи известие по ал. 7 за приемане или отхвърляне на негово предложение в рамките на петнадесет (15) минути от официалното му изпращане, той следва незабавно да установи контакт с електроенергийния системен оператор.

Раздел V

Определяне на количествата електрическа енергия, търгувани на организиран пазар „ден напред“

Чл. 44. (1) Електроенергийният системен оператор събира всички предложения за деня на доставка (Д), подадени в деня на търговия (Д-1), до затварянето на пазара „ден напред“ (11,00 ч.) българско време.

(2) След проверка и валидиране на предложенията съгласно процедурата по чл. 43, ал. 1 електроенергийният системен оператор започва изчисляването на пазарна равновесна цена и търгувани количества електрическа енергия за всеки интервал на доставка (един час) за деня на доставка (Д).

(3) При пресмятането на цените и количествата по ал. 2 се вземат предвид само приети и валидирани предложения.

(4) Електроенергийният системен оператор определя първоначална пазарна равновесна цена в националната пазарна зона, както следва:

1. на основа на получените предложения определя кривата на търсене и кривата на предлагане в националната пазарна зона съгласно чл. 49;

2. в случаите, когато цялото количество на кривата на търсене или кривата на предлагане е равно на нула, предприема действията, посочени в чл. 50, ал. 4 и чл. 52;

3. за всички останали случаи определя пазарна равновесна цена на националната пазарна зона съгласно чл. 49, като тази цена е приложима за всички пазарни зони.

Чл. 45. След определяне на първоначалната пазарна равновесна цена електроенергийният системен оператор определя договорените обмени между националната и задграничните зони на балансиране, както следва:

1. определя търгуваните количества за всяка задгранична зона на балансиране въз основа на валидирани предложения за продажба и предложения за покупка от всяка задгранична зона;

2. определя договорените обмени с всяка задгранична зона като разлика между общото количество на търсене и предлагане за съответната задгранична зона.

Чл. 46. (1) След определяне на договорените обмени електроенергийният системен оператор предприема стъпки, посочени в отделна процедура, съгласувана със съседните системни оператори, ако е изпълнено поне едно от следните условия:

1. договореният обмен с една задгранична зона е положителен и стойността му е по-голяма от стойността на наличната преносна способност за внос от тази зона към националната;

2. договореният обмен с една задгранична зона е отрицателен и неговата стойност е по-голяма от стойността на наличната преносна способност за износ от националната към тази зона.

(2) Когато не е изпълнено нито едно от условията по ал. 1, първоначалната равновесна цена, определена по чл. 49, става окончателна за националната пазарна зона и за всички задгранични пазарни зони.

Чл. 47. Действията по чл. 45 и 46 се прилагат в условия, когато един организиран пазар „ден напред“ обединява няколко национални пазарни зони и се използва за максимизиране на търгуваните обеми между тези национални пазарни зони.

Чл. 48. (1) Двойките цена-количество, приети за търгуване, определят окончателната сделка между електроенергийния системен оператор и участник в организиран пазар „ден напред“, която е за определена пазарна зона, определен ден на доставка и определен интервал на доставка.

(2) Сделката по ал. 1 е по равновесна пазарна цена, определена от електроенергийния системен оператор за съответната пазарна зона, ден на доставка и интервал на доставка.

(3) Сделките по ал. 2 за един и същи участник в организиран пазар „ден напред“ за едно и също място (пазарна зона), време (ден на доставка) и интервал на доставка ще бъдат обединени (агрегирани) в една единствена сделка.

Раздел VI

Определяне на кривите на търсене и предлагане

Чл. 49. (1) Електроенергийният системен оператор определя кривата на предлагане чрез събиране в една крива на всички двойки цена-количество от предложенията за продажба, под-

редени по възходящ ред на цената, започвайки с двойката цена-количество с най-ниската цена към тази с най-висока цена.

(2) Ако най-високата цена, поискана в предложението, е по-ниска от максималната цена в ценовата скала на пазара „ден напред“, тогава кривата на предлагане ще бъде разширена чрез прибавяне на фиктивна двойка цена-количество с количество, равно на нула, и цена, равна на максималната цена от скалата.

(3) Когато агрегираното количество от всички валидирани предложения за продажба е равно на нула, тогава кривата на предлагане ще съдържа една-единствена двойка цена-количество с количество, равно на нула, и цена, равна на максималната цена от ценовата скала.

(4) Електроенергийният системен оператор определя кривата на търсене чрез събиране в една крива на всички двойки цена-количество от предложенията за покупка, подредени по низходящ ред на цената, започвайки с двойката цена-количество с най-висока цена към тази с най-ниска цена.

(5) Ако най-ниската цена, поискана в предложението, е по-голяма от нула, кривата на търсене ще бъде разширена чрез прибавяне на фиктивна двойка с цена и количество, равни на нула.

(6) Когато агрегираното количество от всички валидирани предложения за покупка е равно на нула, тогава кривата на търсене ще съдържа една-единствена двойка цена-количество с количество и цена, равни на нула.

Чл. 50. (1) Пазарната равновесна цена е пресечната точка на кривата на търсене (агрегирани предложения за покупка) и кривата на предлагане (агрегирани предложения за продажба).

(2) В случай че има само една пресечна точка или ако всички пресечни точки имат само една цена, то цената, отговаряща на пресечната точка, е равновесната пазарна цена.

(3) В случай че има повече пресечни точки и различните пресечни точки имат различни цени, равновесната пазарна цена се определя по следната формула:

$$ПРЦ = \frac{P_{\max} + P_{\min}}{2},$$

където:

ПРЦ е пазарната равновесна цена;

P_{\max} – най-високата цена, отговаряща на пресечните точки между кривата на търсене и кривата на предлагане;

P_{\min} – най-ниската цена, отговаряща на пресечните точки между кривата на търсене и кривата на предлагане.

(4) Когато кривата на търсене или кривата на предлагане има агрегирани количества, равни на нула, тогава пазарна равновесна цена не се определя.

Раздел VII

Определяне на обемите на търсене и предлагане

Чл. 51. Когато ПРЦ за съответната пазарна зона/зони не е определена, обемите на предлагане и търсене ще бъдат равни на нула. За всички други случаи:

1. обемът на предлагане се определя, както следва:

$$SP = \sum q_{s,c},$$

където:

$q_{s,c}$ са количества, отговарящи на двойките цена-количество от предложенията за продажба, съдържащи цена, по-ниска или равна на ПРЦ, и;

2. обемът на търсене се определя, както следва:

$$VP = \sum q_{b,c},$$

където:

$q_{b,c}$ са количествата, отговарящи на двойките цена-количество от предложенията за покупка, съдържащи цена, по-висока или равна на ПРЦ.

Раздел VIII

Мерки в случаите, когато предлагането не е достатъчно или има липса на търсене

Чл. 52. (1) Когато пазарната крива на търсене или пазарната крива на предлагане съдържа сумарно количество, равно на нула, електроенергийният системен оператор трябва да информира незабавно всички участници в организирания пазар „ден напред“, че не са се получили съответно предложения за покупка или предложения за продажба.

(2) В случаите на ал. 1 електроенергийният системен оператор удължава крайния срок за подаване на предложения в деня на търговия с два часа.

(3) След получаване на новите предложения за продажба и предложения за покупка в рамките на удължения краен срок електроенергийният системен оператор пресмята отново цените и количествата за съответния ден на доставка.

(4) В случаите, когато електроенергийният системен оператор не е получил никакви предложения за покупка или предложения за продажба в рамките на новото работно време до затварянето на организирания пазар „ден напред“ или когато сумарното количество от кривата на предлагане, определено на базата на валидирани предложения за продажба, подадени преди затварянето на пазара „ден напред“, е все още по-ниско от минималното търсене, електроенергийният системен оператор ще информира незабавно всички участници, че определяне на пазарна равновесна цена за съответния интервал на доставка, респективно ден на доставка, не е възможно.

Раздел IX

Потвърждаване на сделките, осъществени на организиран пазар „ден напред“.

Обжалване на резултати

Чл. 53. (1) Електроенергийният системен оператор информира участниците в организирания пазар „ден напред“ за сделките, сключени съгласно разпоредбите на тази глава, не по-късно от 12,00 ч. (българско време) в деня на търговия.

(2) За всеки отделен ден на доставка се изпращат отделни потвърждения.

(3) Всяко потвърждение включва най-малко следната информация:

1. име и идентификационен код на участника;
2. ден на доставка и интервал на доставка;
3. пазарна зона;
4. количества, продадени, съответно закупени, на организирания пазар „ден напред“;
5. равновесна пазарна цена за отделните интервали на доставка.

(4) Електроенергийният системен оператор публикува резултатите от търговията на организирания пазар „ден напред“ за всеки интервал на доставка не по-късно от 14,00 ч. (българско време) в деня на търговията.

(5) Резултатите от търговията на организирания пазар „ден напред“ се използват в процеса на сетълмент съгласно глава десета на тези правила, като търгуваните количества от всеки участник на организирания пазар „ден напред“ се сумират с количествата, търгувани по двустранни договори.

(6) Електроенергийният системен оператор получава резултатите от търговията на организирания пазар „ден напред“ от съответния оператор на пазар „ден напред“ и от участниците не по-късно от 14,30 ч. (българско време) в деня на търговията. При разлики в информацията относно търгуваните количества на организирания пазар „ден напред“ за съответен участник информацията, постъпила от оператора на пазара „ден напред“, се приема за валидна.

Чл. 54. (1) Обжалване срещу потвърдени сделки от електроенергийния системен оператор в резултат на грешки в изчисленията се приема до 13,00 ч. (българско време) в деня на търговията. Нови потвърждения от електроенергийния системен оператор в случай на обжалване се изпращат до 13,30 ч. (българско време).

(2) При неподаване на обжалване в рамките на срока по ал. 1 се счита, че потвържденията по чл. 53 са приети.

(3) Всяко обжалване не освобождава участника от изпълнение на задълженията, произтичащи от оспорваните сделки.

Раздел X

Извънредни процедури

Чл. 55. (1) Електроенергийният системен оператор разработва извънредни процедури за прилагане при работата на организирания пазар „ден напред“, утвърдени от ДКЕВР.

(2) Извънредните процедури се прилагат при:

1. цялостна или частична невъзможност за работа на системата за търговия или на друга информационна система, използвана за обработка на предложенията и определяне на пазарната равновесна цена;
2. прекъсване на линиите на комуникация;
3. прекъсване на пазара при аварийна ситуация.

(3) При прилагане на извънредни процедури относно комуникацията електроенергийният системен оператор може да промени крайните срокове за изпращане на съответните предложения и потвърждения, включително работното време на организирания пазар „ден напред“.

(4) Електроенергийният системен оператор може да откаже да регистрира предложение на участник в пазара или сделка с оглед да осигури справедливи и недискриминационни условия в случай на техническа грешка в системата за търговия или при грешка на участник при попълване на предложението за участие.

Глава пета

ОТГОВОРНОСТ ЗА БАЛАНСИРАНЕ

Раздел I

Координатори на балансиращи групи

Чл. 56. (1) Формирането на балансиращи групи има за цел:

1. въвеждане на нова организация при администриране на сделките с електрическа енергия, реалното им изпълнение и сетълмент;
2. планиране на баланса на електроенергийната система;
3. разделяне на задълженията по физическата доставка на електрическа енергия от финансовите взаимоотношения при отклонение на реалното производство/консумация от предварителните прогнози, регистрирани графици и диспечерски инструкции от електроенергийния системен оператор;
4. агрегиране на небалансите на търговските участници и смекчаване на икономическите последици от цените на балансиращата енергия;
5. съсредоточаване на отговорностите по обмен на информация с електроенергийния системен оператор при малък брой участници на пазара.

(2) Балансиращите групи са: стандартни балансиращи групи, специални балансиращи групи и специална балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници.

Чл. 57. (1) Отговорност за балансиране имат лицензирани дружества съгласно Закона за енергетиката:

- производители на електрическа енергия;
- електропреносно предприятие;
- електроразпределителни предприятия;
- търговци на електрическа енергия;
- електроенергиен системен оператор;
- обществен доставчик;
- краен снабдител;
- разпределителни предприятия на тягова електроенергия.

(2) Потребителите са длъжни да прехвърлят отговорността за балансиране на лицензирано дружество по ал. 1 чрез договор, регламентиран в чл. 19 от тези правила.

(3) Отговорността за балансиране се поема от координатор на балансираща група, отговорен за небалансите на собствените обекти и на обектите на членовете на балансиращата група.

(4) Лицензирано дружество, което е поело отговорност за балансиране към електроенергийния системен оператор, трябва да бъде регистрирано като координатор на балансираща група съгласно чл. 59 и 61 от тези правила.

(5) Електроенергийният системен оператор, преносното предприятие, разпределителните предприятия, общественият доставчик, крайните

снабдители се регистрират от електроенергийния системен оператор като „координатори на специални балансиращи групи“.

(6) Потребителите на обществения доставчик и крайните снабдители, както и производители с обща присъединена мощност до 30 kW прехвърлят отговорността за балансиране автоматично при регистриране на обществения доставчик и крайните снабдители за координатори на специални балансиращи групи или на регистрирания координатор на специална балансираща група в случаите на ал. 7 считано от 1-во число на месеца, следващ регистрацията.

(7) Във връзка с процедурата по лицензиране на дейността по чл. 39, ал. 5 от Закона за енергетиката преносното предприятие и общественият доставчик, от една страна, и разпределителното предприятие и крайният снабдител, които притежават лицензия за една определена територия, от друга страна, могат да формират една специална балансираща група.

(8) Координаторите на специални балансиращи групи, извън случаите по ал. 7, нямат право да прехвърлят отговорността за балансиране на друго лицензирано дружество.

(9) Търговски участници имат право да се регистрират като „координатори на стандартни балансиращи групи“, ако са изпълнили следните условия:

1. дружеството има лицензия за производство и/или търговия с електрическа енергия по чл. 39, ал. 1, т. 1 и 5 ЗЕ;

2. дружеството е разработило „общи принципи за разпределение на небалансите в рамките на балансиращата група“ и ги е публикувало на интернет страницата си;

3. дружеството е подало заявление до ДКЕВР и ДКЕВР е приела решение за допълване на съществуващата лицензия с правата и задълженията, свързани с дейността „координатор на балансираща група“, съгласно чл. 39, ал. 5 от Закона за енергетиката;

4. дружеството е изпълнило изискванията и поддържа комуникационно оборудване и средства за обмен на информация съгласно тези правила.

Чл. 58. В случаите на чл. 57, ал. 6 и 7 и чл. 63, ал. 2 и 3 ДКЕВР приема задължителни указания за лицензираните дружества във връзка с регулирането на дейността им и начина на признаване на разходите им, произтичащи от наложените им задължения по тези правила.

Чл. 59. (1) Заявителят за координатор на стандартна балансираща група подава „заявление за регистрация на координатор на стандартна балансираща група“ по образец, утвърден от електроенергийния системен оператор. Заявлението съдържа:

1. наименование на дружеството, адрес, вид лицензия и № на лицензия, № на решение на ДКЕВР по чл. 39, ал. 5 ЗЕ;

2. наименование на дружеството/ата и потребителите, заявили желание да бъдат преки членове на балансираща група с координатор дружеството по т. 1;

3. наименование на дружеството/ата и битовите потребителите, заявили желание да бъдат непреки членове на балансиращата група с координатор дружеството по т. 1;

4. списък на обектите на дружеството по т. 1, дружествата и потребителите по т. 2 и 3;

5. информация за предоставена мощност на обектите по т. 4;

6. информация за местата на измерване на обектите по т. 4 и идентификационни номера на търговските електромери, валидирана от собствените на средствата за търговско измерване, които са длъжни да извършат валидирането в срок 14 дни;

7. количество произведена/използвана електрическа енергия помесечно за предходната календарна година и последните шест месеца, предхождащи датата на подаване на заявлението, общо за дружествата по т. 1 и дружествата и потребителите по т. 2 и 3;

8. лица за контакти на дружеството по т. 1, които отговарят по въпросите за изпращане на графици за производство, графици за потребление и графици за обмен между балансиращи групи, предложения и заявки за балансираща енергия, съгласен и фактуриране.

(2) Заявлението по ал. 1 трябва да бъде подписано от упълномощено лице на дружеството по ал. 1, т. 1.

(3) Към заявлението по ал. 1 се прилагат следните документи:

1. удостоверение за предоставен достъп до електропреносната и/или електроразпределителни мрежи за всяко от дружествата по ал. 1, т. 1, 2 или 3;

2. удостоверението по т. 1 не се изисква от дружества с вече предоставен достъп до мрежата към момента на влизане в сила на тези правила;

3. декларация от координатора на стандартна балансираща група, че всяко от дружествата по ал. 1, т. 1, 2 и 3 е сключило договори за достъп и договори за пренос на електрическа енергия пряко или чрез доставчика на електрическа енергия и е предоставило съответните гаранционни обезпечения в съответствие с изискванията на нормативната уредба и тези правила;

4. за всеки от потребителите по ал. 1, т. 3, заявили желание за смяна на доставчика на всеобща услуга и без инсталирани електромери за почасово отчитане на електрическа енергия – идентификационен номер на стандартизиран профил от единен за страната списък със стандартизирани товари профили, предложен от разпределителните предприятия и одобрен от ДКЕВР;

5. копие от лицензия и съответните допълнения към нея, потвърждаващи правото за извършване на дейността „координатор на балансираща група“.

Чл. 60. (1) Електроенергийният системен оператор разглежда заявлението в 30-дневен срок и изпраща писмен отговор до заявителя по чл. 59, ал. 1, т. 1, като:

1. приема заявлението за регистрация, като посочва идентификационния номер/ЕИС код на координатора на балансиращата група и указва

обектите и кодовите им номера, които формират групата на балансиране, за който отговаря заявителят в ролята му на координатор на стандартна балансиращата група, или

2. дава указания за допълнителна информация и срок на представяне, или

3. мотивирано отказва да регистрира заявителя като координатор на балансираща група.

(2) При изпълнение на изискванията за регистрация електроенергийният системен оператор изпраща на дружеството по чл. 59, ал. 1, т. 1 договор за балансиране, в който е указан размерът на първоначалното гаранционно обезпечение.

(3) В рамките на 30 дни от получаването на известието за приемане на заявлението за регистрация по ал. 1, т. 1 координаторът на балансиращата група следва да сключи договорите по чл. 11, т. 8 и 11, а доставчиците на балансираща енергия в балансиращата група да сключат договора по чл. 11, т. 7.

(4) Със сключването на договорите по ал. 3 координаторът на стандартна балансираща група се вписва в регистъра по чл. 67 със статус „регистриран“.

(5) След предоставянето на гаранционно обезпечение в размера по ал. 2 координаторът на стандартна балансираща група се вписва в регистъра по чл. 67 със статус „активен“.

Чл. 61. (1) Заявителят за координатор на специална балансираща група подава „заявление за регистрация на координатор на специална балансираща група“ по образец, утвърден от електроенергийния системен оператор. Заявлението съдържа:

1. наименование на дружеството, адрес, вид лицензия и № на лицензия, № на решение на ДКЕВР по чл. 39, ал. 5 ЗЕ;

2. наименование на дружеството/ата, непреки членове на специалната балансираща група с координатор дружеството по т. 1, които имат електромери за почасово отчитане на електрическата енергия;

3. наименование на дружеството/ата, непреки членове на специална балансираща група с координатор дружеството по т. 1, които нямат електромери за почасово отчитане на електрическата енергия и имат обекти с предоставена мощност над 100 kW;

4. идентификационен номер на стандартизиран профил от единен за страната списък със стандартизирани товари профили, предложен от разпределителните предприятия и одобрен от ДКЕВР;

5. списък на обектите на дружеството по т. 1 и дружествата по т. 2;

6. информация за предоставената мощност на обектите по т. 4;

7. описание на местата на измерване на обектите по т. 4 и идентификационни номера на търговските електромери, валидирани от собствените на средствата за търговско измерване;

8. количество произведена/използвана електрическа енергия помесечно за предходната календарна година, общо за дружествата по т. 1, 2 и 3;

9. лица за контакти на дружеството по т. 1, които отговарят по въпросите на изпращане на графици за производство, графици за потребление и графици за обмен, предложения и заявки за балансираща енергия, сетълмент и фактуриране.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат следните документи:

1. единен за страната списък със стандартизирани товари профили, предложен от разпределителните предприятия и одобрен от ДКЕВР за потребители без инсталирани средства за търговско измерване за почасово отчитане на електрическа енергия;

2. копие от лицензия и съответните допълнения към нея, потвърждаващи правото за извършване на дейността „координатор на специална балансираща група“ по чл. 39, ал. 5 ЗЕ.

(3) Електроенергийният системен оператор разглежда заявлението в 30-дневен срок и изпраща писмен отговор до заявителя по ал. 1, като:

1. приема заявлението за регистрация, като посочва идентификационния номер/ЕИС код на координатора на специална балансираща група;

2. посочва кодовите номера на обектите, местата, за които отговаря заявителят в ролята му на координатор на специална балансираща група;

3. дава указания за допълнителна информация и срок на представяне.

(4) При изпълнение на изискванията за регистрация електроенергийният системен оператор изпраща на дружеството по ал. 1 договор за балансиране.

(5) В рамките на 30 дни от получаването на известието за приемане на заявлението за регистрация по ал. 3 координаторът на специална балансираща група следва да сключи с електроенергийния системен оператор: договорите по чл. 11, т. 8 и 11, да представи декларация за сключването на договорите по чл. 11, т. 1, 2 и 3 или декларация за сключен договор по чл. 11, т. 10 от правилата.

(6) Със сключването на договорите по ал. 4 и 5 координаторът на специална балансираща група се вписва в регистъра по чл. 67 със статус „регистриран“.

(7) След предоставянето на гаранционно обезпечение в размера по ал. 4 координаторът на специална балансираща група се вписва в регистъра по чл. 67 със статус „активен“.

Чл. 62. (1) Всеки обект на производител или потребител може да бъде причислен само към един координатор на балансираща група.

(2) Търговските участници са длъжни в рамките на три месеца от влизане в сила на тези правила за търговия да прехвърлят отговорността за балансиране на своите обекти на координатор на балансираща група.

(3) В случаите, когато не е изпълнено изискването по ал. 2, електроенергийният системен оператор ще счита, че търговският участник отговаря за небалансите на своите обекти като координатор на балансираща група.

(4) В случаите на ал. 3 търговският участник следва да сключи договорите по чл. 11, т. 1, 2, 3, 8 и 11 от тези правила като координатор на балансираща група със същите права и отговорности.

(5) В случаите, когато договорите по ал. 4 не са сключени в срока по ал. 2, търговският участник няма право да сключва сделки на пазара на електрическа енергия.

Чл. 63. (1) Лицензирано дружество, което не прехвърли отговорността за балансиране на координатор на балансираща група, регистриран от електроенергийния системен оператор, или не регистрира собствените си обекти и места на измерване в собствена балансираща група, ако отговаря на условията по чл. 57, ал. 9, ще се счита, че поема изцяло отговорността за небалансите на собствените си обекти както в случаите на регистрирана собствена балансираща група.

(2) Общественият доставчик и крайните снабдители поемат служебно отговорността за балансиране на потребителите, на които доставят електрическа енергия.

(3) Общественият доставчик и крайните снабдители могат да поемат отговорността за балансиране на производителите на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници над мощността, определена по чл. 57, ал. 6 и по комбиниран начин, за които са поели задължение за изкупуване на електрическата енергия по чл. 162 и 163 ЗЕ и чл. 16 и 17 ЗВАЕИБ.

(4) Общественият доставчик може да поеме отговорността за балансиране на производителите, с които има сключен дългосрочен договор за изкупуване на електрическа енергия и разполагаемост.

(5) В случаите на ал. 3 общественият доставчик и крайните снабдители уреждат с отделен договор взаимоотношенията с производителите на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници и по комбиниран начин, който регламентира механизма за определяне и участието на тези производители в общия небаланс на балансиращата група.

(6) В случаите на ал. 3, когато е налице обстоятелството по чл. 57, ал. 7, договорите по ал. 5 се изготвят в съответствие с указанията на ДКЕВР по чл. 58, ал. 1 и 2.

Чл. 64. (1) Електроенергийният системен оператор е координатор на специална балансираща група за компенсиране на непланираните обмени.

(2) Електроенергийният системен оператор поема отговорност за небалансите по сделките с балансираща енергия при наличие на достатъчни разполагаеми резерви или балансираща енергия.

(3) Електроенергийният системен оператор, извън случаите по ал. 1 и 2, не поема отговорност за небалансите на:

1. друг координатор на балансираща група;

2. обекти на ползватели, присъединени към електропреносната и/или електроразпределителната мрежа.

Чл. 65. (1) Преносното предприятие отговаря за баланса на технологичните разходи по електропреносната мрежа.

(2) Разпределителното предприятие отговаря за баланса на технологичните разходи на съответната електроразпределителна мрежа.

(3) Крайните снабдители се регистрират като координатори на специална балансираща група или се реализират условията по чл. 57, ал. 7, в която група като непреки членове участват потребителите в съответната мрежа, с електромери или без електромери за почасово отчитане на електрическата енергия и които не са сменили доставчика на електрическа енергия.

(4) Координаторите на специални балансиращи групи по ал. 3 поемат отговорността за небалансите между планираното и реалното потребление на членовете на групата, които не са регистрирани на свободния пазар на електрическа енергия.

(5) Координаторите на специални балансиращи групи по ал. 3 поемат отговорността за небалансите между планираното потребление (стандартизиран товаров профил) на потребителите, които нямат средства за търговско измерване за почасово отчитане на електрическа енергия и реалното им потребление.

(6) Координаторите на специални балансиращи групи по ал. 5 разработват и представят в ДКЕВР в срок два месеца преди влизане в сила на тези правила общи принципи за разпределяне на небалансите в балансиращата група.

(7) Разпределителните предприятия разработват и съгласуват с ДКЕВР единен за страната списък със стандартизирани товари профили.

Чл. 66. Електроенергийният системен оператор поддържа публичен регистър на координаторите на балансиращи групи. Регистърът съдържа минимум следната информация: име и адрес на лицензираната страна, координатор на балансираща група, идентификационен номер/ЕИС код, дата на регистрация, номер на договор за балансиране с електроенергийния системен оператор, статус, имена и координати за връзка с упълномощени представители.

Раздел II

Оттегляне на координатор на балансираща група. Отстраняване на координатор на балансираща група

Чл. 67. (1) Координатор на стандартна балансираща група има право да изпрати известие за оттегляне на регистрацията като координатор на балансираща група.

(2) Известието по ал. 1 се изпраща на електроенергийния системен оператор и на всички преки и непреки членове на балансиращата група.

(3) В известието за оттегляне се посочва датата на оттегляне, която не може да бъде по-рано от 40 дни след изпращане на известието за оттегляне по ал. 1.

(4) Електроенергийният системен оператор издава дневни и обобщени извлечения за съгласен, включително до деня, предхождащ оттеглянето, като страните издават съответните фактури и извършват плащания съгласно сроковете, посочени в чл. 180 на правилата.

(5) Датата на оттегляне на координатор на балансираща група е първо число на календарния месец, определен от електроенергийния системен оператор след получаване на известието по ал. 1.

(6) Електроенергийният системен оператор освобождава гаранционното обезпечение след уреждане на всички финансови взаимоотношения, свързани с прекратяване на дейността „координатор на балансираща група“ за дружеството по ал. 1.

Чл. 68. (1) Лицензираната страна, заявила оттегляне по чл. 68, ал. 1, и членовете на балансиращата група имат право да прехвърлят отговорността за балансиране на друг координатор на балансираща група съгласно регистъра по чл. 67.

(2) Всяко от дружествата по ал. 1 в срок 2 месеца от получаване на известието по чл. 68, ал. 2 изпраща на електроенергийния системен оператор „заявление за прехвърляне на отговорност за балансиране“ съгласно утвърден образец. Заявлението съдържа:

1. наименование на лицензираната страна, координатор на балансираща група, съгласно регистъра по чл. 67, която ще поеме отговорността за балансиране;

2. декларация за съгласие на дружеството по т. 1;

3. описание на обектите и съответните кодови номера на дружеството, което прехвърля отговорността за балансиране.

(3) Електроенергийният системен оператор проверява данните в заявлението и отговаря в срок до 15 дни в писмен вид на заявителя и новия координатор на балансираща група.

(4) В известието по ал. 3 се посочва датата, от която прехвърлянето на отговорността за балансиране е в сила, която дата е първо число на календарен месец.

(5) В случаите на ал. 2 и 3 електроенергийният системен оператор има право да поиска промяна на сключените договори по чл. 11 с новия координатор на балансираща група.

(6) Електроенергийният системен оператор отразява промените в регистъра по чл. 57 и информира писмено преносното предприятие и/или разпределителните предприятия за направените промени в регистъра.

Чл. 69. Търговските участници по чл. 1, ал. 2 имат право да поискат от ДКЕВР да наложи ефективни и превантивни санкции на лицензиантите, които не изпълняват задълженията си съгласно тези правила, издадените лицензии, нормативните разпоредби и съответните индивидуални или общи административни актове, с които регулаторният орган се произнася, съобразно своята компетентност.

Глава шеста

ПРАВИЛА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ И УТВЪРЖДАВАНЕ НА ГРАФИЦИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО, ГРАФИЦИ ЗА ПОТРЕБЛЕНИЕ И ГРАФИЦИ ЗА ОБМЕН НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I

Графици за производство и графици за потребление

Чл. 70. (1) Почасови графици за производство се изпращат на електроенергийния системен оператор от всички производители, присъединени към електропреносната мрежа, до 10,30 ч. (българско време) в деня, предхождащ доставката, или до 10,30 ч. в последния работен ден за почивни и празнични дни и първия следващ работен ден и съдържат информация за брутното и нетното производство на централата.

(2) Почасови графици за производство се изпращат на координаторите на балансиращи групи от всички производители с инсталирана мощност над 1 MW, присъединени към електро-разпределителната мрежа, до 10,30 ч. (българско време) в деня, предхождащ доставката, или до 10,30 ч. в последния работен ден за почивни и празнични дни и първия следващ работен ден и съдържат информация за брутното и нетното производство.

(3) Обобщени нетни почасови графици за производство на централите, присъединени към съответната разпределителна мрежа по типове производствени мощности (вятърни, други ВЕИ, когенерация), се изпращат от координаторите на балансиращи групи към електроенергийния системен оператор до 12,30 ч. (българско време) в деня, предхождащ доставката, за договорените количества за следващия ден или до 12,30 ч. в последния работен ден за почивни и празнични дни и първия следващ работен ден.

(4) Доставчиците на балансираща енергия изпращат на електроенергийния системен оператор почасови графици за планираното брутно и нетно производство на всеки диспечиран блок и нетно производство на централата съгласно сключените договори за доставка на електрическа енергия за покриване на технологичните разходи в мрежите, на организиран пазар „ден напред“, по утвърден образец до 10,30 ч. (българско време) в деня, предхождащ доставката, или до 10,30 ч. в последния работен ден за почивни и празнични дни и първия следващ работен ден съгласно процедурите, регламентирани в Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила.

(5) Почасовите графици за производство по ал. 4 трябва да съответстват на условията в сключените договори по чл. 11, т. 7 от тези правила и предоставената разполагаемост за регулиране. Операторът може да поиска промяна на графика или да наложи ограничение до 12,00 ч. (българско време) в деня, предхождащ доставката, или до 12,00 ч. в последния работен ден за почивни и празнични дни и първия следващ работен ден на производителите в случаите, когато графикът не е съобразен с прогнозните режими на работа и договорената разполагаемост за регулиране.

(6) Почасовите графици за потребление на доставчици на балансираща енергия с потребителски обекти съдържат информация за планираното потребление съгласно сключените договори, процедурите, регламентирани в Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила, и се изпращат в сроковете по ал. 4.

(7) Координаторите на балансиращи групи изпращат сумарен нетен почасов график за производство и сумарен почасов график за потребление в балансиращата група до 12,30 ч. (българско време) в деня, предхождащ доставката, за договорените количества за следващия ден или до 12,30 ч. в последния работен ден за почивни и празнични дни и първия следващ работен ден съгласно Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила.

(8) Почасовите графици за производство и почасовите графици за потребление се изпращат в деня, предхождащ деня на доставка, и съдържат информация за количеството електрическа енергия за всеки час в деня на доставка, което съответният производител (блок на производител) или обект на потребител ще вкара/изкара от мрежата.

(9) За производителите, присъединени към електроразпределителните мрежи, координаторите на балансиращи групи изпращат сумарен график за производство в сроковете по ал. 7.

Чл. 71. Електроенергийният системен оператор на база графици за производство и графици за потребление по чл. 70 и собствени прогнози определя необходимия резерв – вторичен, третичен и студен, за следващия ден, необходим за:

1. поддържане на баланса между производството и потреблението в реално време;

2. поддържане на сигурно и надеждно електрообдяване;

3. поддържане на резервна мощност в случаите на непредвидени аварийни ситуации на мрежата и производствените мощности и промени в климатичните условия;

4. управление на претоварванията в мрежата.

Раздел II

Графици за обмен на електрическа енергия

Чл. 72. (1) Графици за обмен на електрическа енергия между две балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България и между балансираща група, регистрирана в рамките на електроенергийната система на България, и юридическо лице, регистрирано съгласно законодателството на друга държава (график за междусистемен обмен), се изпращат на електроенергийния системен оператор в общ файл по образец, утвърден от електроенергийния системен оператор, и съдържат информация за количеството електрическа енергия за всеки час в деня на доставка, което съответната балансираща група ще обмени с други балансиращи групи.

(2) Операторът има право да поиска графици за обмен на електрическа енергия между две балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България да се изпращат в отделен файл от графици между балансираща

група, регистрирана в рамките на електроенергийната система на България, и юридическо лице, регистрирано съгласно законодателството на друга държава, по образци, утвърдени от електроенергийния системен оператор.

(3) Крайният срок за изпращане на графици за междусистемен обмен в съответствие с придобитите преносни способности от годишен и месечни търгове (дългосрочни номинации) е съгласно тръжните правила за съответната граница, публикувани от електроенергийния системен оператор.

(4) Електроенергийният системен оператор проверява допустимостта на изпълнение на графици за обмен от гледна точка на прогнозните режими на работа и техническите възможности на агрегатите, придобита междусистемна преносна способност, съпоставимост на графици на всички координатори на балансиращи групи, предварителния баланс и съответствието между графици за производство, графици за потребление и графици за обмен на всяка балансираща група, ограничения в пропускателните възможности и наличието на обстоятелства, които могат да нарушат безопасността или качеството и сигурността на работа на електроенергийната система, съгласно Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила.

(5) Координаторите на балансиращи групи и доставчиците на балансираща енергия изпращат коригирани графици за производство, графици за потребление, графици за обмен на електрическа енергия между две балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България и графици за междусистемен обмен съгласно изискванията на електроенергийния системен оператор до 15,30 ч. (българско време).

(6) Координаторите на балансиращи групи имат право да изпратят нова версия на график за междусистемен обмен, графици за обмен с балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България, съответно графици за производство и графици за потребление, в случаите, когато са настъпили промени в договорените количества, резултат от придобита преносна способност на дневна база, до 15,30 ч. (българско време).

(7) Електроенергийният системен оператор има право да разработи и публикува допълнителни инструкции във връзка с процеса на приемане, валидиране и регистриране на графици за производство, графици за потребление и графици за обмен, съгласувани с ДКЕВР.

Чл. 73. (1) Известието за сключена сделка на организиран пазар „ден напред“ се изпраща от участника на пазара „ден напред“ на електроенергийния системен оператор по образец, утвърден от електроенергийния системен оператор, и съдържа информация за задълженията за доставка или покупка на/от организирания пазар „ден напред“ за отделните интервали на доставка в деня на доставка в съответствие с глава четвърта.

(2) Информацията по ал. 1 се изпраща на електроенергийния системен оператор и в случаите на участие на организиран пазар „ден напред“, организиран от друг системен или пазарен оператор.

Чл. 74. (1) Електроенергийният системен оператор потвърждава графици за производство и графичите за потребление на доставчиците на балансираща енергия по чл. 71, ал. 4 и 6 до 17,30 ч. (българско време) в деня, предхождащ доставката, или до 17,30 ч. (българско време) в последния работен ден за почивни и празнични дни и първия следващ работен ден.

(2) Електроенергийният системен оператор потвърждава графици за производство и графичите за потребление на координаторите на балансиращи групи по чл. 71, ал. 7 до 17,30 ч. (българско време) в деня, предхождащ доставката, или до 17,30 ч. (българско време) в последния работен ден за почивни и празнични дни и първия следващ работен ден.

(3) Електроенергийният системен оператор потвърждава на координаторите на балансиращи групи графичи за обмен по чл. 73 до 17,30 ч. (българско време) в деня, предхождащ доставката, или до 17,30 ч. (българско време) в последния работен ден за почивни и празнични дни и първия следващ работен ден.

(4) Електроенергийният системен оператор има право да обяви промени в сроковете на известяване, валидиране и регистриране на графичи, ако това се наложи.

(5) При несъответствие на количества, заявени от координатори на балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България, се приема за валидна по-малката стойност.

(6) При несъответствия на количества, заявени от координатори на балансиращи групи по графичи за междусистемен обмен с електроенергийните системи на други държави, се прилагат двустранните договорености между електроенергийния системен оператор и съответния съседен системен оператор (напр. валидна по-малката стойност или редуциране до нулева стойност).

(7) Между две балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България координаторите известяват само салдото по сделките.

(8) Утвърдените от електроенергийния системен оператор графичи за обмен на електрическа енергия, графичи за производство и графичи за потребление, включително търгуваните количества на организиран пазар „ден напред“, са основа за определяне на небалансите на координаторите на балансиращи групи, енергията, предоставяна/закупена на/от пазара на балансираща енергия, и финансовите задължения на страните.

(9) Графичите за междусистемен обмен, съгласувани от електроенергийния системен оператор преди празнични и почивни дни, могат да бъдат променени до 15,30 ч. (българско време) на всеки празничен или почивен ден, предхождащ деня на доставка, съгласно изискванията на ENTSO-E Policy 2.

Глава седма

ИЗМЕРВАНЕ. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДАННИ

Раздел I

Цели

Чл. 75. (1) Сумирането и предоставянето на данни за измерените количества електрическа енергия обслужва процесите на сетълмент на количествата, търгувани на електроенергийния пазар чрез двустранни договори или на организиран пазар „ден напред“, пазара на балансираща енергия, двустранните обмени със съседни контролни зони/блокове, сетълмента на небалансите, спомагателните услуги, плащанията за достъп и пренос и всички други услуги съгласно тези правила.

(2) В тази глава са регламентирани процедурите относно:

1. сумиране на измерените стойности;

2. предоставяне на сумираните измерени стойности.

(3) Процесът на сетълмент на електроенергийния пазар е основан на период на сетълмент (един час) и всички сумирани и предавани стойности на товаровия профил трябва да са за същия времеви интервал.

(4) Тези правила регламентират използването на средства за измерване, информационни системи и механизми в процеса на сетълмент на електроенергийния пазар. Тези процедури не са приложими към средства и системи за измерване, които са с оперативно предназначение.

Раздел II

Изисквания към измервателните системи

Чл. 76. (1) Електромери за периодично измерване на електрическата енергия трябва да бъдат монтирани на всички места на измерване на обекти съгласно Правилата за измерване на количеството електрическа енергия.

(2) За обектите, необхванати в ал. 1, се прилагат стандартизирани товарови профили, разработени и предложени от разпределителните предприятия в срок по чл. 66, ал. 7, одобрени от ДКЕВР и предоставени на електроенергийния системен оператор при регистрацията по чл. 59 и 61.

Чл. 77. (1) Собствениците на измервателните системи съхраняват и предоставят сумирани измерени стойности от електромерите по чл. 77, ал. 1 на количествата активна електрическа енергия, доставена/консумирана до/от обектите на търговски участници за всеки период на сетълмент.

(2) Всеки виртуален електромер има постоянен буквено-цифров идентификационен код. Тези кодове се определят от електроенергийния системен оператор при регистрацията на търговския участник и се предоставят на съответните собственици на измервателни системи с приложен списък на местата на измерване за всеки идентификационен код.

(3) При регистрацията на търговски участник на пазара на електрическа енергия е необходимо посочените от него обекти да включват всички места на измерване за тези обекти. Не се допуска

регистриране на обект на търговски участник на пазара на електрическа енергия с част от местата на измерване за съответния обект.

Раздел III

Отчитане, удостоверяване и предоставяне на измерени стойности

Чл. 78. Измерената стойност представлява количеството електрическа енергия, което е измерено, изчислено или прието за регистрирано от електромер за периодично измерване или чрез товаров профил, интегриран за периода на сетълмент.

Чл. 79. (1) Всеки собственик на измервателна система носи отговорност за отчитането на всички измерени стойности съгласно Правилата за измерване на количеството електрическа енергия и Правилата за търговия с електрическа енергия.

(2) В случаите на чл. 77, ал. 1 собствениците на измервателните системи валидират, обработват и съхраняват данните в база данни с измерени стойности. Сумираните данни се предоставят на електроенергийния системен оператор до 17,00 ч. на втория работен ден от седмицата за дните от понеделник до неделя включително на предходната календарна седмица.

(3) В случаите на чл. 77, ал. 2 координаторите на балансиращи групи предоставят на електроенергийния системен оператор до 12,00 ч. на втория работен ден от всеки месец, за периода на съответния месец, сумиран брой на обекти на търговски участници по чл. 77, ал. 2, разделени по тип на товаров профил и собственост на електрическата мрежа, в която се намират горепосочените обекти.

(4) В случаите на чл. 77, ал. 1 при приключване на всеки месец собствениците на измервателните системи валидират, обработват и съхраняват данните в база данни с измерени стойности. Сумираните данни се предоставят на електроенергийния системен оператор до 12,00 ч. на втория работен ден за дните от предходния месец, за които липсват данни, но не по-късно от третия календарен ден.

(5) В случай на липсващи почасови данни от отделни измервателни системи по чл. 77, ал. 1, с оглед спазване на сроковете за предоставяне на информация на електроенергийния системен оператор, собственикът на измервателните системи може да използва заместващи стойности съгласно Правилата за измерване на количеството електрическа енергия, изчислени на база предишни периоди на сетълмент или по начин, уточнен в договора за достъп до разпределителната/преносната мрежа на търговския участник. При липса на заместващи стойности от страна на собственика на измервателните системи електроенергийният системен оператор прилага служебна стойност 0 за съответните липсващи почасови данни.

(6) В случай на липсващи по ал. 5 или сгрешени данни собственикът на измервателната система оценява, коригира или заменя липсващата или сгрешена информация по отношение на измерените стойности съгласно Правилата за измерване на количеството електрическа

енергия и предоставя информацията на електроенергийния системен оператор до 12,00 ч. на третия работен ден, но не по-късно от петия календарен ден след приключване на месеца.

(7) Координаторите на балансиращи групи получават измерените стойности по обекти за всеки пряк и непряк член на балансиращата група от собствениците на измервателните системи в сроковете за предоставяне на данни към електроенергийния системен оператор, упоменати в ал. 2 и 4.

(8) Получените измерени стойности по ал. 7 могат да бъдат оспорени чрез координаторите на балансиращи групи пред собствениците на измервателните системи в рамките на три работни дни от получаване на данните. Собственикът на средствата за измерване извършва проверка и потвърждава или коригира измерените стойности. Неоспорени стойности в този срок се смятат за потвърдени от съответната страна.

(9) Всички измерени стойности, включително тези, които са били предмет на промяна, съгласно ал. 8 ще се смятат от електроенергийния системен оператор за потвърдени от страните не по-късно от осмия ден на всеки календарен месец, следващ отчетния, и стават утвърдени измерени стойности. В случай на непоставяне на съгласуване, което продължава след тази дата, ще се прилагат разпоредбите на глава десета, раздел VII.

Чл. 80. Разпоредбите на този раздел са приложими и към местата на измерване, съответстващи на обекти на производители и потребители, които предоставят спомагателни услуги за електроенергийния системен оператор.

Раздел IV

Определяне на технологичните разходи в мрежата

Чл. 81. Всички измерени стойности от търговските електромери между електропреносната мрежа и електроразпределителните мрежи, както и между отделните електроразпределителни мрежи, ще бъдат отчитани и използвани при определяне на загубите на преносното предприятие и разпределителните предприятия.

Чл. 82. (1) Технологичните разходи в мрежата се определят поотделно за електропреносната мрежа и всяка електроразпределителна мрежа.

(2) Преносното предприятие в съответствие със собствеността на мрежата, за която отговаря, определя технологичните разходи в съответната мрежа поотделно за всеки период на сетълмент като разлика между цялото количество електрическа енергия, постъпило в съответната мрежа в местата на измерване, и количеството електрическа енергия, консумирано в съответната мрежа или доставено в други мрежи, съгласно утвърдените измерени стойности.

(3) Електроенергийният системен оператор изчислява небалансите на преносното предприятие въз основа на определените технологични разходи по ал. 2 и графика за доставка за покриване на технологичните разходи.

(4) Разпределителните предприятия разрабват и представят в ДКЕВР методика за премятане на технологичните разходи в мрежата за всеки период на сетълмент.

(5) Методиката се одобрява от ДКЕВР и се прилага от електроенергийния системен оператор при изчисляване на небалансите на разпределителните предприятия като координатори на специални балансиращи групи, включително и в случаите по чл. 57, ал. 7.

(6) Всички технологични разходи в мрежите, определени по ал. 2 и 4, ще се смятат за утвърдени измерени стойности.

Раздел V

Сумиране и предоставяне на измерените стойности

Чл. 83. (1) След определяне на утвърдените измерени стойности по чл. 80, ал. 9 и чл. 82, ал. 6 всеки собственик на измервателна система определя сумарните физически доставки за всеки производител и всеки потребител/доставчик на краен потребител (според случая) за съответната мрежа за всеки период на сетълмент.

(2) Сумарното производство на производител е равно на сумата от всички утвърдени измерени стойности в точките на присъединяване на производствените блокове към съответната мрежа.

(3) Сумарното потребление на потребител е равно на сумата от всички утвърдени измерени стойности в точките на присъединяване/местата на измерване на този потребител, присъединен към съответната мрежа.

Чл. 84. (1) Собствениците на измервателни системи предоставят на електроенергийния системен оператор сумирани по балансиращи групи валидирани данни от средствата за търговско измерване на електрическа енергия на обекти на търговски участници, присъединени към съответната електрическа мрежа.

(2) Собствениците на измервателни системи предоставят на координаторите на балансиращи групи сумирани валидирани данни от средствата за търговско измерване на електрическа енергия на обекти на търговски участници, които принадлежат към съответната балансираща група.

(3) Преносното предприятие предоставя на разпределителното предприятие в сроковете по чл. 80, ал. 2 сумираните стойности за измерените товари профили на електрическата енергия, отчетени от всеки търговски електромер, който участва във формирането на общото количество електрическа енергия, доставяно от преносната в разпределителната мрежа.

(4) Преносното предприятие предоставя на крайния снабдител в сроковете по чл. 80, ал. 2 сумираните по региони стойности за измерените товари профили на електрическата енергия, формиращи от всеки търговски електромер, които участват във формирането на общото количество електрическа енергия, което крайният снабдител купува от обществения доставчик.

Раздел VI

Сумиране на измерени стойности по отношение на координатор на балансираща група

Чл. 85. (1) След получаване на утвърдените измерени стойности електроенергийният системен оператор определя общите физически доставки на всяка балансираща група по отношение на места на измерване от съответната мрежа за всеки период на сетълмент.

(2) Сумарното производство на координатор на балансираща група е равно на сумата от общото производство на обектите на всички производители, за които съответният координатор на балансираща група е поел отговорност за балансиране.

(3) Сумарното потребление на координатор на балансираща група е равно на сумата от общото потребление на обектите на всички потребители, за които съответният координатор на балансираща група е поел отговорност за балансиране.

Раздел VII

Сумиране на измерени стойности по отношение на съответната мрежа

Чл. 86. (1) Нетното производство на съответната мрежа е равно на сумата от общото производство на всички производители, присъединени към тази мрежа.

(2) Нетното потребление от съответната мрежа е равно на сумата от общото потребление на всички потребители от тази мрежа.

(3) Електрическата енергия, доставена на други мрежи, е равна на сумата от всички измерени стойности, удостоверяващи обмена на електрическа енергия от съответната мрежа към други мрежи. По отношение на електропреносната мрежа към реализирания обмен с други мрежи се включва и износът на електрическа енергия.

(4) Електрическата енергия, получена от други мрежи, е равна на сумата от всички измерени стойности, удостоверяващи обмена на електрическа енергия от другите мрежи към съответната мрежа. По отношение на електропреносната мрежа към реализирания обмен с други мрежи се включва и вносът на електрическа енергия.

Раздел VIII

Сумиране на измерени стойности по отношение на извършването на дейността „сетълмент на небалансите“ от електроенергийния системен оператор

Чл. 87. (1) Собствениците на измервателни системи предоставят на електроенергийния системен оператор следната информация по отношение на сетълмента на небалансите само за съответната мрежа и отделно за всеки период на сетълмент:

1. утвърдените измерени стойности отделно за всички диспечирани блокове и товари, които предоставят спомагателни услуги, включително балансираща енергия;

2. утвърдените измерени стойности за друг блок, който е предоставил спомагателни услуги на електроенергийния системен оператор.

(2) Собствениците на измервателни системи предоставят на електроенергийния системен оператор следната информация по отношение на доставката на небалансите само за съответната мрежа и отделно за всеки период на сетълмент:

1. общото производство по тип и общото потребление по отношение на всяка балансираща група, определени съгласно условията на чл. 85, ал. 2 и 3;

2. технологичните разходи в мрежата, определени съгласно условията на чл. 82, ал. 2 и 4;

3. нетното производство и нетното потребление в съответната мрежа, определено съгласно условията на чл. 86, ал. 1 и 2;

4. електрическата енергия, доставена на други мрежи, определена съгласно условията на чл. 86, ал. 3;

5. електрическата енергия, получена от други мрежи, определена съгласно условията на чл. 86, ал. 4.

Чл. 88. (1) Електроенергийният системен оператор извършва предварителен физически сетълмент на седмична основа на всеки координатор на стандартна и специална балансираща група, за всички места на измерване, оборудвани със средства за измерване на електрическата енергия, за всеки отделен период на сетълмент по чл. 77, ал. 1 и 2 до четвъртък за дните на предходната календарна седмица.

(2) Електроенергийният системен оператор извършва окончателен физически сетълмент на всеки координатор на стандартна и специална балансираща група, включително и за обектите по чл. 77, ал. 2, до десетия ден на всеки календарен месец, следващ отчетния.

(3) Електроенергийният системен оператор извършва финансов сетълмент на месечна основа на всеки координатор на стандартна и специална балансираща група съгласно изискванията на Закона за счетоводството и Закона за ДДС.

(4) Резултатите от физическия и финансов сетълмент съгласно глава десета се отразяват в дневните и месечните извлечения за сетълмент на координаторите на стандартизирани и специални балансиращи групи и на доставчиците на балансираща енергия.

Г л а в а о с м а

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА СМЯНА НА ДОСТАВЧИКА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ. ДОСТАВЧИК ОТ ПОСЛЕДНА ИНСТАНЦИЯ

Раздел I

Общи положения

Чл. 89. (1) Смяната на доставчик на електрическа енергия се извършва по реда на тази глава.

(2) Право да избират лицето, от което закупуват електрическа енергия, имат потребители съгласно чл. 95 ЗЕ във връзка с чл. 7, ал. 1 на Правилата за условията и реда за достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи.

Чл. 90. (1) Чрез процедурата по смяната на доставчик на електрическа енергия се реализира правото на потребителите по чл. 89, ал. 2 на из-

бор на лицето, от което закупуват електрическа енергия, посредством промяна на един доставчик на електрическа енергия с друг.

(2) Процедурите за смяна на доставчика на електрическа енергия в случаите, когато се променя координаторът на балансиращата група, и в случаите, когато промяната на доставчика не води до промяна на координатора на балансиращата група, са регламентирани отделно.

Раздел II

Ред за смяна на доставчика на електрическа енергия и координатора на балансиращата група

Чл. 91. (1) Процедурата за смяна на доставчика на електрическа енергия по смисъла на този раздел обхваща:

1. смяната на крайния снабдител с доставчик на либерализирания пазар и обратно в предвидените от ЗЕ случаи;

2. смяната на обществения доставчик с доставчик на либерализирания пазар и обратно в предвидените от ЗЕ случаи;

3. смяната на един доставчик с друг доставчик на либерализирания пазар в случаите, когато се променя принадлежността към балансиращата група;

4. смяната на доставчик на либерализирания пазар с доставчик от последна инстанция и обратно в предвидените от ЗЕ случаи.

(2) Страните, които участват в процеса по смяна на доставчика на електрическа енергия, са:

1. потребител;

2. бъдещ доставчик, с когото потребителят е сключил договор за покупко-продажба на електрическа енергия;

3. настоящ доставчик на електрическа енергия преди сключването на договора по т. 2;

4. електроенергиен системен оператор;

5. преносното предприятие или електроразпределителното предприятие за територията, определена в издадената му лицензия;

6. координатор на балансираща група, който поема отговорността за балансиране на потребителя по т. 1;

7. настоящ координатор на балансираща група, в случай че е различен от настоящия доставчик;

8. доставчик от последна инстанция.

(3) Смяната на доставчик се инициира от потребителя. Процедурата по смяната може да бъде осъществена и от новия доставчик в случай, че е упълномощен от потребителя.

(4) Процесът на смяна на доставчик за потребители, присъединени към електропреносната мрежа, се администрира от електроенергийния системен оператор, а за потребители, присъединени към електроразпределителната мрежа – от съответното електроразпределително предприятие.

Чл. 92. (1) Потребителят или новият доставчик изпраща искане за смяна на доставчика според мрежата, към която е присъединен, до електроенергийния системен оператор и преносното предприятие, съответно електроразпределителното предприятие, което следва да съдържа следната минимална информация за идентифициране на

потребителя, който е страна по действащия към момента на подаване на искането договор за продажба на електрическа енергия:

1. за потребители – физически лица: трите имена, ЕГН, адрес на обекта, по отношение на който ще бъде извършена промяната, и клиентски номер, идентификатор на точката на измерване;

2. за потребители – юридически лица: наименование, ЕИК, съответно БУЛСТАТ, седалище и адрес на управление, адрес на обекта, по отношение на който ще бъде извършена промяната, клиентски номер и идентификатор на точката на измерване;

3. за потребители – дружества по смисъла на Закона за задълженията и договорите: трите имена и ЕГН на участващите в дружеството лица съдружници, БУЛСТАТ, адрес на обекта, по отношение на който ще бъде извършена промяната, клиентски номер и идентификатор на точката на измерване.

(2) В искането по ал. 1 се посочва и следната допълнителна информация във връзка с волеизявлението за смяна на доставчика и се прилагат следните документи:

1. място на присъединяване и обекти, в случай че е приложимо;

2. техническа информация за средствата за търговско измерване съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката;

3. идентификационен номер на стандартизиран профил от единен за страната списък със стандартизирани товари профили, в случай че е приложимо;

4. датата, от която влиза в сила смяната на доставчика; смяната на доставчика се извършва от първо число на календарен месец, но не по-рано от 45 (четиридесет и пет) дни от датата на постъпване на искането по ал. 1 при електроенергийния системен оператор и преносното предприятие, съответно електроразпределителното предприятие;

5. наименование и идентификационен номер от регистъра по чл. 67 на координатора на балансираща група, който ще бъде отговорен за небалансите на потребителя, и съгласие от координатора;

6. наименование на бъдещия доставчик, ако е различен от дружеството по т. 5, и удостоверение за сключен договор от новия доставчик;

7. удостоверение за липса на задължения, издадено от настоящия доставчик на електрическа енергия по чл. 91, ал. 2, т. 3 потвърждение от настоящия доставчик, че е уведомен за предстоящата смяна; удостоверението следва да бъде издадено не по-рано от 5 работни дни преди датата на заявлението;

8. копие от договор за достъп и договор за пренос до електропреносната мрежа;

9. искане за сключване на договор за достъп и пренос до електроразпределителна мрежа при първа смяна на доставчика или удостоверение за сключени договори със съответния мрежови оператор при последваща смяна.

(3) Потребителите на крайния снабдител сключват договор за достъп и договор за пренос

с електроразпределителното предприятие при първото сключване на договор за продажба на електрическа енергия с друг доставчик.

Чл. 93. (1) Електроенергийният системен оператор или електроразпределителното предприятие разглежда искането и предоставените допълнителни документи съгласно чл. 92 в срок 14 работни дни от постъпването им.

(2) В случай че се установи липса на документ или непълнота в предоставената информация, в срок 14 работни дни от постъпването на искането по чл. 92, ал. 1 електроенергийният системен оператор или съответното електроразпределително предприятие уведомява потребителя или новия доставчик, който е изпратил искането, за установените непълноти или несъответствия и му дава срок от 7 работни дни да ги допълни.

(3) Когато новият доставчик ще доставя електрическа енергия при условията на комбиниран договор, е необходимо в 14-дневния срок от подаването на искането да сключи рамков договор с електроразпределителното предприятие или с преносното предприятие.

(4) Непредставянето в срок на допълнителната информация, както и непълното ѝ представяне или липса на подписан рамков договор с електроразпределителното предприятие или с преносното предприятие, е основание за електроенергийния системен оператор, съответно електроразпределителното предприятие, да преустанови разглеждането на искането за смяна на доставчик, за което се уведомяват потребителят или новият доставчик. В този случай смяната на доставчик може да бъде осъществена след подаване на ново искане за смяна на доставчик.

(5) В случай че искането съдържа цялата необходима информация, електроенергийният системен оператор или електроразпределителното предприятие регистрира смяната на доставчика на следващия работен ден след изтичане на срока по ал. 1 или 2 и в срок до 3 работни дни от регистрацията уведомява потребителя или новия доставчик, настоящия доставчик, настоящия и новия координатор на балансиращата група.

(6) В срок до 3 работни дни от получаване на уведомлението по т. 5 потребителят или новият доставчик, настоящият доставчик, настоящият и новият координатор на балансиращата група могат мотивирано да възразят срещу регистрацията.

(7) В случай на постъпило възражение в срок от 2 работни дни електроенергийният системен оператор или електроразпределителното предприятие информира потребителя или новия доставчик, настоящия доставчик, настоящия и новия координатор на балансиращата група.

(8) Ако в срок от 3 работни дни потребителят или новият доставчик не отстранят причината, процесът по смяна на доставчика се прекратява. При съгласие от настоящия доставчик и от настоящия координатор договорът на потребителя с настоящия доставчик се продължава.

(9) В случай че потребителят или новият доставчик не отстранят причините за отказа и няма съгласие от настоящия доставчик и координатор, електроразпределителното предприятие преустановява снабдяването на този потребител.

(10) Смяната на доставчика влиза в сила първия календарен ден на месеца.

(11) Към датата на влизане в сила на смяната на доставчика собственикът на средствата за търговско измерване определя консумираната електрическа енергия по един от следните начини: извършва отчитане на средствата за търговско измерване, определя количеството електрическа енергия на база на прогнозно потребление или на база на самоотчет от страна на потребителя – в случаите на смяна на доставчик от потребители със стандартизирани товари профили.

(12) Собственикът на средствата за търговско измерване изпраща данните по ал. 11 в сроковете по чл. 79, ал. 3, 4 и 5 от правилата на настоящия доставчик, новия доставчик, настоящия и новия координатор на балансиращата група.

Чл. 94. (1) Смяната на доставчик влиза в сила първия календарен ден на месеца, при отчитане на сроковете по чл. 92, ал. 2, т. 4, след регистриране на смяната на доставчика от електроенергийния системен оператор, съответно от електроразпределителното предприятие.

(2) В случаите на чл. 91, ал. 1, т. 4 и 5 смяната на доставчика се регистрира служебно от електроенергийния системен оператор, съответно електроразпределителното предприятие, в срок 3 работни дни от постъпване на информация за невъзможността за доставка от настоящия доставчик по чл. 97, ал. 2.

(3) Електроенергийният системен оператор информира потребителя, настоящия доставчик, преносното предприятие и доставчика от последна инстанция за служебната регистрация по ал. 2.

(4) Електроразпределителното предприятие информира потребителя, настоящия доставчик, доставчика от последна инстанция и електроенергийния системен оператор за служебната регистрация по ал. 2.

Раздел III

Ред за смяна на доставчика на електрическа енергия при запазване на принадлежността към балансиращата група

Чл. 95. (1) Страните, които участват в процеса по смяна на доставчика на електрическа енергия по смисъла на този раздел, са:

1. потребител;
2. бъдещ доставчик, с когото потребителят е сключил договор за покупко-продажба на електрическа енергия;
3. настоящ доставчик на електрическа енергия преди сключването на договора по т. 2;
4. електроенергийният системен оператор;
5. преносното предприятие или електроразпределителното предприятие за територията, определена в издадената му лицензия.

(2) Потребителят изпраща искане за смяна на доставчика според мрежата, към която е присъединен, до електроенергийния системен оператор и преносното предприятие, съответно

електроразпределителното предприятие и координатора на балансиращата група, което следва да съдържа следната минимална информация за идентифициране на потребителя, който е страна по действащия към момента на подаване на искането договор за продажба на електрическа енергия: наименование на физическото или юридическото лице, клиентски номер, адрес (кодов номер) на обекта, идентификатор на точката на измерване, удостоверение за липса на задължения към настоящия доставчик.

(3) Електроенергийният системен оператор в координация с преносното предприятие, съответно електроразпределителното предприятие, разглеждат искането и предоставените документи съгласно ал. 2 в срок 7 работни дни от постъпването им.

(4) Датата, от която смяната на доставчика е в сила, е не по-рано от 15 работни дни от датата на постъпване на искането по ал. 2, в случай, че са изпълнени изискванията за смяна на доставчика и потребителят няма задължения към настоящия доставчик, електроенергийния системен оператор, преносното предприятие, съответно електроразпределителното предприятие.

(5) Електроенергийният системен оператор изпраща уведомление за смяна на доставчика до преносното предприятие, потребителя, настоящия доставчик, бъдещия доставчик и координатора на балансиращата група.

(6) Електроразпределителното предприятие изпраща уведомление за смяна на доставчика до потребителя, настоящия доставчик, бъдещия доставчик, координатора на балансиращата група.

Раздел IV

Доставчик от последна инстанция

Чл. 96. Доставчик от последна инстанция е лице, на което е издадена лицензия съгласно Закона за енергетиката и доставя електрическа енергия в случаите, когато основният доставчик по силата на договор за покупко-продажба не е в състояние да продължи да извършва доставка поради обявяване в несъстоятелност, ликвидация, отнемане на лицензия или всякакво друго събитие, довело до временно или трайно преустановяване на доставката на електрическа енергия.

Чл. 97. (1) Снабдяването с електрическа енергия от доставчик от последна инстанция се осъществява по реда на този член.

(2) Потребителят уведомява електроенергийния системен оператор и преносното предприятие, съответно електроразпределителното предприятие, за наличието на обстоятелства, довели до или водещи до временно и трайно преустановяване на доставката на електрическа енергия, и датата, от която доставката на електрическа енергия по съществуващия договор е прекратена.

(3) Електроенергийният системен оператор, съответно електроразпределителното предприятие, регистрира служебно смяната с доставчика от последна инстанция съгласно издадената му лицензия.

(4) Цената, по която доставчик от последна инстанция продава електрическа енергия на потребител, се регулира от комисията за енергийно и водно регулиране по реда на Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия.

(5) Преносното предприятие, съответно електроразпределителното предприятие, изпраща измерените количества електрическа енергия на доставчика от последна инстанция към датата на начало на продажбата на електрическа енергия.

Г л а в а д е в е т а

БАЛАНСИРАЩ ПАЗАР

Чл. 98. (1) Балансиращият пазар е централизиран и се организира от електроенергийния системен оператор чрез дежурния диспечер на електроенергийната система.

(2) В балансиращия пазар електроенергийният системен оператор купува и/или продава електрическа енергия от/за търговските участници – доставчици на балансираща енергия в националния балансиращ пазар и/или от/за регионалния балансиращ пазар, с цел да балансира отклонението от планираните/договорените графици за производство и потребление на електрическа енергия.

(3) Предложенията и сделките в балансиращия пазар се правят по отделни диспечирани агрегати/товари.

(4) Държавната комисия за енергийно и водно регулиране може да налага ограничения за цената на националния балансиращ пазар.

(5) Електроенергийният системен оператор има право да прилага „служебни цени“ на балансираща енергия в случаите, посочени в тези правила.

(6) Балансиращият пазар не може да се използва за затваряне на открити позиции по търговски сделки.

Раздел I

Правила за балансиращия пазар. Основни положения

Чл. 99. Правилата за балансиращия пазар регламентират условията за продажба и покупка на балансираща енергия с цел да се гарантира сигурност и устойчивост на националната електроенергийна система.

Чл. 100. На балансиращия пазар се търгува балансираща енергия, която включва:

1. отдадената енергия вследствие участие в регулиране (първично и вторично), зададена чрез турбинните регулатори на агрегатите или централния регулатор на ЕЕС, интегрално за часа;

2. балансиране чрез корекция на работната точка на агрегатите (третичен резерв), зададена от дежурния диспечер на електроенергийния системен оператор, интегрално за часа;

3. отдадена енергия вследствие на активирани блокове от студен резерв, интегрално за часа;

4. балансиране чрез промяна на състоянието (включване, изключване) на агрегатите, зададена от дежурния диспечер на електроенергийния системен оператор, интегрално за часа;

5. балансиране чрез промяна на товара на потребители по диспечерско разпореждане;

6. енергия, закупена/продадена от/на съседни енергийни системи и енергия като аварийна помощ.

Чл. 101. (1) След представянето на графиците за производство, графиците за потребление, графиците за обмен и предложенията за регулиране съгласно Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила електроенергийният системен оператор оценява наличните резерви за вторично и третично регулиране за постигане на сигурна и устойчива работа на системата.

(2) Когато няма достатъчни разполагаеми резерви или балансираща енергия, електроенергийният системен оператор трябва да действа съгласно Правилата за управление на електроенергийната система.

Чл. 102. (1) Електроенергийният системен оператор е отговорен за регистрирането на участниците на балансиращия пазар, за събирането, проверката и валидирането на предложенията, за пресмятането на необходимите количества балансираща енергия за деня на доставка, както и за уреждане на взаимните задължения по сделки, касаещи балансиращия пазар.

(2) Валидираните предложения се предоставят на дежурния диспечер на електроенергийния системен оператор, който активира изцяло или частично предложенията съобразно условията в реално време.

Чл. 103. (1) Сделка на балансиращия пазар се счита сключена в момента на частичното или цялостното активиране на предложението на търговски участник, извършено от дежурния диспечер на електроенергийния системен оператор.

(2) Когато сключената сделка на балансиращия пазар може да застраши оперативната сигурност и устойчивост на националната електроенергийна система, дежурният диспечер има право да деактивира предложението на търговския участник.

Чл. 104. (1) Електроенергийният системен оператор е страна по договора с всеки участник на балансиращия пазар – доставчик на балансираща енергия, за всички сделки, сключени на балансиращия пазар.

(2) Сключената сделка на балансиращия пазар установява задълженията на съответния доставчик на балансиращия пазар да доставя или купува енергия на/от електроенергийния системен оператор според спецификата на предложението и разпореждането, издадено от диспечера на електроенергийния системен оператор.

(3) Сключените сделки с доставчиците на балансираща енергия, които участват във вторично регулиране или в регулирането на системата чрез активиране на блокове от студен резерв, се уреждат съгласно условията на договорите с електроенергийния системен оператор.

(4) Сделката се отнася за съответния период на диспечирание.

Чл. 105. (1) Задълженията за плащане от електроенергийния системен оператор към търговските участници – доставчици на балансираща енергия, по сключените сделки на балансиращия пазар се основават на:

1. по-малкото от двете числа за разпореденото от диспечера или реално/ефективно предоставеното от доставчика количество на балансиращия пазар;

2. цената на съответното предложение за регулиране нагоре.

(2) Задълженията за плащане от участниците към електроенергийния системен оператор по сключените сделки на балансиращия пазар се основават на:

1. по-голямото от двете числа за разпореденото от диспечера или реално/ефективно закупеното от доставчика количество от балансиращия пазар;

2. цената на съответното предложение за регулиране надолу.

Чл. 106. ПАВЕЦ се разглежда като диспечирания товар, когато агрегатът е в помпен режим.

Чл. 107. (1) Балансиращата енергия, търгувана на балансиращия пазар в деня на доставката, се получава физически във:

1. точката на присъединяване, където диспечираният агрегат или диспечираният товар са свързани към националната електропреносна мрежа;

2. момента след издадено диспечерско разпореждане, който момент се договаря съобразно техническите характеристики.

(2) Балансиращата енергия, търгувана на балансиращия пазар в деня на доставката от всеки доставчик на балансираща енергия, се определя от електроенергийния системен оператор за всеки период на диспечериране.

Чл. 108. (1) В сътрудничество с други оператори на преносни системи или доставчици на балансиращи услуги от други зони на регулиране електроенергийният системен оператор може да договори процедури за взаимно използване на предлагани услуги на балансиращия пазар или да ползва подобни механизми, действащи в другите страни.

(2) Процедурите по ал. 1 трябва да са одобрени от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране.

Раздел II

Доставчици на балансиращия пазар

Чл. 109. (1) Лицензираните участници, опериращи диспечирани агрегати, са задължени да станат доставчици на балансиращия пазар.

(2) Потребители с диспечеруеми товари могат да станат доставчици на балансиращия пазар.

Чл. 110. Участниците на балансиращия пазар трябва да бъдат определени като доставчици на балансираща енергия от вторично и/или третино регулиране в съответствие с Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила за търговия.

Чл. 111. (1) Лицензиран участник, който има задължение да стане доставчик на балансиращия пазар в съответствие с чл. 109, трябва да представи писмено заявление до електроенергийния системен оператор съгласно утвърден образец.

(2) Към заявлението, подписано от упълномощен представител на лицензирания участник, се прилага цялата съответна техническа информация.

(3) Процедурата за предоставяне, проверка и приемане на заявлението по ал. 1 се определя от електроенергийния системен оператор.

(4) Електроенергийният системен оператор е длъжен да направи достъпна до всички заинтересовани участници информацията по ал. 3.

Чл. 112. (1) Електроенергийният системен оператор изготвя и предоставя договор за участие на балансиращия пазар с доставчик на балансираща енергия по чл. 11, ал. 1, т. 7, който трябва да включва взаимните права и отговорности на електроенергийния системен оператор и всеки доставчик на балансиращия пазар.

(2) Общите условия за участие на балансиращия пазар са достъпни до всички заинтересовани страни.

Чл. 113. (1) Доставчик на балансираща енергия може да се оттегли от този пазар по свое желание, писмено заявено от упълномощен представител на този доставчик, само в случай, когато съответният доставчик няма повече да оперира диспечирания агрегат.

(2) Заявлението по ал. 1 трябва да бъде изпратено най-малко един месец преди датата, на която регистрацията на доставчика трябва да бъде прекратена.

(3) След получаване на заявление по ал. 2 електроенергийният системен оператор трябва незабавно да информира координатора на балансиращата група, към която принадлежи съответният доставчик.

Чл. 114. (1) Електроенергийният системен оператор може да прекрати регистрацията на доставчик на балансираща енергия във всеки един от следните случаи:

1. ако от определен момент нататък доставчикът не може да удовлетвори едно или повече от необходимите условия за регистрация като доставчик на балансираща енергия;

2. ако доставчикът на балансиращия пазар не спазва условията на договора за участие на балансиращия пазар;

3. ако доставчикът на балансиращия пазар повторно наруши правилата, прилагани на балансиращия пазар, или правилата за уреждане на взаимните задължения.

(2) Регистрацията на доставчик на балансиращия пазар се счита за прекратена от момента на отнемане лицензията за производство на съответния доставчик от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране.

Чл. 115. (1) Ако доставчик на балансиращия пазар се оттегли от този пазар в съответствие с условията на чл. 113 или регистрирането му е прекратено от електроенергийния системен

оператор в съответствие с условията на чл. 114, за дните до прекратяване на регистрацията се прилагат условията на чл. 181 и 182.

(2) Доставчикът на балансиращия пазар урежда всички свои задължения с електроенергийния системен оператор до датата на прекратяване на регистрацията

(3) Електроенергийният системен оператор информира координатора на балансиращата група за промяната в регистъра по чл. 116.

Раздел III

Регистър на доставчиците на балансиращия пазар

Чл. 116. (1) Електроенергийният системен оператор създава и поддържа регистър на доставчиците на балансиращия пазар.

(2) Доставчиците на балансиращия пазар, изпълнили изискванията на чл. 111, се вписват в регистъра на доставчиците на балансиращия пазар.

Чл. 117. Регистрирането на нов доставчик на балансиращия пазар и вписването му в регистъра по чл. 116 се извършва на датата, на която договорът за участие на балансиращия пазар с доставчик на балансираща енергия влезе в сила.

Чл. 118. Регистърът на доставчиците на балансиращия пазар трябва да включва най-малко следната информация за всеки доставчик на балансиращия пазар:

1. пълното име, официален адрес и информация за контакт с участник, регистриран като доставчик на балансиращия пазар;

2. номера и датата на договора за участие на балансиращия пазар на доставчика на балансираща енергия;

3. идентификационен номер на доставчика на балансиращия пазар;

4. имената и информацията за контакти с всички лица, упълномощени да действат от името на лицензирания доставчик;

5. името и идентификационния номер на координатора на балансиращата група за съответния доставчик на балансиращия пазар;

6. списък с всички диспечирани агрегати и диспечирани товари, оперирани от съответния доставчик на балансиращия пазар;

7. номер на лицензията, ако такава се изисква за съответния участник;

8. БУЛСТАТ на доставчика на балансиращия пазар.

Чл. 119. (1) Всеки доставчик на балансиращия пазар има право да проверява информацията от регистъра на доставчиците на балансиращия пазар, свързана с него, и да изисква промяна на всяко забелязано несъответствие.

(2) Информацията от регистъра на доставчиците на балансиращия пазар е общодостъпна.

Раздел IV

Централизиран пазар на допълнителни услуги

Чл. 120. (1) Гарантирането на достатъчно количество разполагаеми допълнителни услуги за електроенергийния системен оператор и за операторите на разпределителните предприятия се извършва чрез недискриминационни пазарни механизми – търгове и/или двустранни договори.

(2) Балансиращата енергия вследствие от регулирането/балансирането на електроенергийната система се закупува единствено от електроенергийния системен оператор.

(3) Останалите допълнителни услуги, включително пълноценното участие в регулирането на електроенергийната система и разполагаемостта за допълнителни услуги и студен резерв, задължително се предоставят от ползвателите на мрежата в съответствие с Правилата за управление на електроенергийната система, като възстановяването на разходите за тях на електроенергийния системен оператор се извършва чрез цената за услугата достъп до електропреносната мрежа.

(4) В договорите за достъп и допълнителни услуги между електроенергийния системен оператор и ползвателите на мрежата се уточняват обемът и цената на тези услуги.

(5) В случай че обемът и цената по посочените в ал. 4 допълнителни услуги не могат да се договорят, то страните по тези договори се обръщат към Държавната комисия за енергийно и водно регулиране за служебното им определяне.

Чл. 121. (1) Електрическата енергия, необходима за покриване на технологичните разходи в електропреносната мрежа, се доставя чрез графици за доставка от производители, ползватели на преносната мрежа, и се закупува от преносното предприятие.

(2) Електрическата енергия, необходима за покриване на технологичните разходи в електропределителна мрежа, се доставя чрез графици за доставка от обществения доставчик и се закупува от разпределителното предприятие.

(3) Разликата между електроенергията за действителните технологични разходи в мрежата и графика за доставката им се покрива от балансиращия пазар.

Раздел V

Компенсирание на неумишлените извънпланови обмени

Чл. 122. (1) Електроенергийният системен оператор получава и проверява информация от координационните центрове на ENTSO-E за количеството електрическа енергия и графика за компенсиране на нежелани отклонения от плана за обмени.

(2) Електроенергийният системен оператор договаря доставка на електрическа енергия за компенсиране на тези нежелани отклонения от плана за обмени.

(3) Графикът за компенсиране на нежелани отклонения от плана за обмени се отнася към специалната балансираща група на електроенергийния системен оператор.

Раздел VI

Закупуване на първичен и студен резерв

Чл. 123. (1) Електроенергийният системен оператор осигурява резерв за първично регулиране на принципа на централизирано закупуване с договори между електроенергийния системен оператор и доставчиците на този резерв.

(2) Електроенергийният системен оператор осигурява студен резерв на принципа на централизирано закупуване с договори между електроенергийния системен оператор и доставчиците на този резерв.

(3) Всички съществуващи производители към датата на влизане в сила на тези правила за търговия, чиито агрегати имат техническа възможност да предоставят резерв за първично регулиране, са задължени да предлагат на електроенергийния системен оператор този резерв.

(4) Електроенергийният системен оператор заплаща на производителите по ал. 1 по договорена в двустранен договор цена за услугата пълноценно участие в първично регулиране за определения диапазон за първично регулиране.

Чл. 124. Всички бъдещи производители, чиито агрегати към датата на влизане в сила на тези правила за търговия не са присъединени към електроенергийната система и чиито единична инсталирана мощност на агрегат ще надвишава 10 MVA за хидроагрегати и 200 MVA за турбоагрегати, са длъжни да предлагат „първично регулиране“ на електроенергийния системен оператор.

Раздел VII

Закупуване на вторичен резерв

Чл. 125. (1) Всички съществуващи производители към датата на влизане в сила на тези правила за търговия, чиито агрегати имат техническа възможност да предоставят резерв за вторично регулиране, са задължени да предлагат този резерв на електроенергийния системен оператор при договорени цени за разполагаемост, пълноценно участие и регулираща енергия.

(2) Електроенергийният системен оператор сключва преки двустранни договори с производителите по ал. 1 за предоставяне на резерв за вторично регулиране.

(3) Определянето на агрегатите, участващи във вторично регулиране, се извършва от електроенергийния системен оператор.

(4) Електроенергийният системен оператор договаря с производителите задължително предоставения диапазон от брутната разполагаема мощност за вторично регулиране в размер минимум 50% от наличния резерв за вторично регулиране на производителя.

(5) Електроенергийният системен оператор заплаща на производителите по ал. 1 по договорена в двустранен договор цена количеството предоставен резерв за вторично регулиране.

(6) Електроенергийният системен оператор заплаща на производителите по ал. 1 по договорена в двустранен договор цена за услугата пълноценно участие във вторично регулиране за целия диапазон за вторично регулиране, когато съответният производител е включен в системата за автоматично регулиране на честотата и обменните мощности (САРЧМ).

(7) ДКЕВР може да налага ограничения на цените по чл. 125.

Чл. 126. Необходимият резерв за вторично регулиране се определя от електроенергийния системен оператор.

Чл. 127. Производители, които имат сключени преки двустранни договори с електроенергийния системен оператор за предоставяне на резерв за вторично регулиране, нямат право за един и същи период на сетълмент да предоставят и предложения за регулиране нагоре и надолу за тези агрегати, които предоставят резерв за вторично регулиране.

Раздел VIII

Закупуване на балансираща енергия от третичен резерв

Чл. 128. (1) Електроенергийният системен оператор закупува балансираща енергия от третичен резерв нагоре при необходимост от възстановяване на резервите за вторично регулиране.

(2) Електроенергийният системен оператор продава балансираща енергия от третичен резерв надолу при необходимост от възстановяване на резервите за вторично регулиране.

Чл. 129. (1) Източници на балансираща енергия от третично регулиране са:

1. диспечерируеми обекти на производители, които не участват в предоставянето на първичен и вторичен резерв;

2. диспечерируеми обекти на потребители на електрическа енергия.

(2) ПАВЕЦ се разглежда като диспечериран товар, когато агрегатът е в помпен режим.

Раздел IX

Предложения за балансираща енергия от третично регулиране

Чл. 130. Предложенията за балансиране декларира възможността на даден участник да се отклони от графика за производство/потребление срещу съответна цена за увеличаване или намаляване на производството/потреблението, ако това бъде зададено от дежурния диспечер.

Чл. 131. (1) Предложения за балансиране надолу, подавани от производители, са за намаляване на производството.

(2) Активирането на предложения за регулиране надолу по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да намали изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика за производство ниво.

Чл. 132. (1) Предложения за балансиране надолу, подавани от потребители, са за увеличаване на потреблението.

(2) Активирането на предложения за балансиране надолу по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да увеличи потреблението на електрическа енергия на съответния обект спрямо заявеното в графика за потребление.

Чл. 133. (1) Предложенията за балансиране нагоре, подавани от производители, са за увеличаване на производството.

(2) Активирането на предложения за балансиране нагоре по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да увеличи изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика за производство ниво.

Чл. 134. (1) Предложенията за балансиране нагоре, подавани от потребители, са за намаляване на потреблението.

(2) Активирането на предложения за балансиране нагоре по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да намали потреблението на електрическа енергия на съответния обект спрямо заявеното в графика за потребление.

Раздел X

Приоритетен списък на източниците на балансираща енергия

Чл. 135. (1) Електроенергийният системен оператор изготвя приоритетен списък и активира източниците на балансираща енергия според този списък, отчитайки технологичните критерии, свързани със сигурността на снабдяването и устойчивата и безаварийна работа на електроенергийната система, съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 от Закона за енергетиката.

(2) Приоритетният списък съдържа предложения за балансиране, подадени от търговските участници, регистрирани по чл. 117.

(3) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на недостига на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по възходящ ред на цената на доставяната от тях енергия.

(4) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на излишъка на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по низходящ ред на цената на предложената от тях енергия.

(5) При постъпване на предложения с еднакви цени приоритет имат предложенията, постъпили по-рано.

Раздел XI

Динамични параметри

Чл. 136. Търговските участници, които подават предложения на балансиращия пазар, са длъжни да предоставят на оператора динамични параметри, представляващи съвкупност от данни и характеристики на отделните диспечерируеми обекти на търговските участници, свързани с възможността им за промяна на изходната мощност.

Чл. 137. (1) Динамичните параметри се подават от търговските участници в обобщена форма по образец, утвърден от електроенергийния системен оператор.

(2) При промяна на динамичните параметри търговските участници информират своевременно електроенергийния системен оператор.

(3) Търговските участници изпращат информацията по ал. 1 на електроенергийния системен оператор по електронна поща, факс или чрез други одобрени средства.

Чл. 138. Динамичните параметри включват най-малко следната информация:

1. скорост на увеличаване на мощността, MW/min;

2. скорост на намаляване на мощността, MW/min;

3. максимално възможно количество за доставка, MWh – само за ВЕЦ и ПАВЕЦ;

4. период за доставка на количеството по т. 3, в часове и минути – само за ВЕЦ и ПАВЕЦ;

5. време за активиране на предложението надолу за балансиране, min;

6. време за активиране на предложението нагоре за балансиране, min;

7. време за изпълнение на инструкцията за промяна на мощността, подадена от дежурния диспечер, от момента на получаването до момента на начало на промяната, min;

8. минимална стъпка за промяна на мощността, MW.

Раздел XII

Форма на представяне и регистриране на предложения за балансиране

Чл. 139. (1) Търговските участници, регистрирани по чл. 104, подават предложения за балансиране нагоре и предложения за балансиране надолу за отклонението от нивата на графици за производство/потребление за всеки отделен диспечерируем обект във форма, определена от електроенергийния системен оператор.

(2) Предложенията за намаляване на производството и за увеличаване на потреблението съдържат отклонението на активната мощност от нивото на заявената в графика за производство/потребление, периодите на диспечериране и цената на предложението.

(3) Предложенията за увеличаване на производството и за намаляване на потреблението съдържат отклонението на активната мощност от нивото на заявената в графика за производство/потребление, периодите на диспечериране и цената на предложението.

(4) Предложенията за балансиране нагоре и предложенията за балансиране надолу се подават от търговските участници – доставчици на балансираща енергия, в деня, предхождащ доставката, и се отнасят за отделните периоди на диспечериране в деня на доставката.

Чл. 140. (1) Продължителността на дадено предложение е равна на 15 минути, като доставчикът е длъжен да подава предложения за най-малко дванадесет последователни периода на диспечериране (блок).

(2) Началният и крайният момент на всяко предложение съвпадат с четвърт час.

Чл. 141. (1) Стъпката на предложението, подадено за диспечерируем обект на производител или потребител, трябва да е най-малко 10 MW.

(2) Доставчикът може да подава предложения за балансиране нагоре или надолу само в рамките на работния диапазон на диспечерируемия обект.

Чл. 142. (1) Доставчик на балансиращия пазар може да подаде за всеки свой диспечерируем обект по едно предложение за балансиране нагоре и по едно предложение за балансиране надолу за един блок от дванадесет периода на диспечериране.

(2) Всеки блок от дванадесет периода на диспечериране започва на кръгъл час.

(3) Цената на предложението за балансиране е в сила за целия блок.

Чл. 143. (1) Регистрирането на предложения за балансиране има силата на сключване на договор под условие в полза на електроенергийния системен оператор.

(2) Цените и количествата на влязъл в сила договор по ал. 1 се определят, както следва:

1. производител продава на електроенергийния системен оператор произведеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране нагоре;

2. производител купува от електроенергийния системен оператор непроизведеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране надолу;

3. потребител продава на електроенергийния системен оператор непотребеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране нагоре;

4. потребител купува от електроенергийния системен оператор потребеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране надолу.

(3) Регистрираните предложения за балансиране не могат да бъдат оттегляни.

Раздел XIII

Активиране на предложения за балансиране

Чл. 144. (1) Дежурният диспечер активира предложения за балансиране, за да поддържа необходимия резерв за вторично регулиране и/или баланса на мощностите в ЕЕС.

(2) Дежурният диспечер може да активира съвместно предложения за балансиране нагоре или надолу с цел да подготви генериращите мощности за осигуряване на допълнителен въртящ резерв или за да преодолее възникнали ограничения в системата.

(3) При активирането на предложения за балансиране дежурният диспечер може да променя работната мощност на съответен обект в рамките на тези предложения.

Чл. 145. (1) Предложението за балансиране се активира по телефона или чрез други средства за комуникация, одобрени от електроенергийния системен оператор.

(2) Оперативното активиране на предложение за балансиране и последвалите инструкции в рамките на тяхната продължителност се документират в регистрационна таблица, съдържаща инструктирано отклонение от графика за производство/потребление и момента на подаване на инструкцията.

(3) Регистрираните инструкции се използват в процеса на сетълмент на доставчика на балансиращия пазар по реда на глава десета.

Чл. 146. Дежурният диспечер активира предложение според:

1. динамичните параметри на съответния обект и конкретните условия в електроенергийната система;

2. реда на подреждане на предложението в приоритетния списък на източниците на балансираща енергия.

Чл. 147. Когато доставчик на балансиращия пазар има активирано предложение за балансиране и в края на периода на диспечиране е представил предложение за балансиране за периода, следващ текущия период на диспечиране, но не е получил инструкция от дежурния диспечер за деактивиране на предложението му, се счита, че дежурният диспечер е активирал предложението му и за следващия период.

Чл. 148. Доставчици на балансиращия пазар, подаващи предложения за балансиране за съответен ден на доставка, следва да ги подадат в деня, предхождащ деня на доставка, при спазване на график за обмен на информация, разработен и публикуван от електроенергийния системен оператор.

Раздел XIV

Нетни количества енергия от активиран вторичен резерв

Чл. 149. (1) Договорените количества електрическа енергия, посочени в графици за обмен, се записват във формулите за сетълмент на съответния координатор на балансираща група със знак „-“, когато той е продавач по договора, и със знак „+“, когато е купувач.

(2) Измерените количества енергия се записват във формулите за сетълмент на съответния координатор на балансираща група със знак „-“, когато имат посока от преносната/разпределителната мрежа към балансиращата група, и със знак „+“, когато са с обратна посока.

Чл. 150. Сумарното количество регулираща енергия ($KEABP$), с което производител к действително е увеличил/намалил производството си от обект l за период на сетълмент s , се определя по формулата:

$$KEABP_{skl} = KEД_{skl} + KEИ_{skl},$$

където:

$KEД_{skl}$ е количеството енергия според регистрирания график за доставка на обект/агрегат l на търговски участник k за период на сетълмент s , заявено по реда на глава шеста;

$KEИ_{skl}$ – измереното количество енергия на обект/агрегат l на търговски участник k за период на сетълмент s :

1. когато $KEABP_{skl} > 0$, се означава с $KEABP_{skl}^+$;

2. когато $KEABP_{skl} < 0$, се означава с $KEABP_{skl}^-$;

3. когато $KEABP_{skl} = 0$, се означава с $KEABP_{jkl}^0$.

Раздел XV

Нетни количества енергия от активирани предложения за балансиране

Чл. 151. (1) Количеството енергия от разпоредени предложения за регулиране $KEPH_{jkl}$ за период на диспечиране j се определя по формулата:

$$KEPH_{jkl} = KEPП_{jkl} + KEPЗ_{jkl},$$

където:

KEP_{jkl} е количеството енергия от разпоредено предложение нагоре, с което търговски участник k трябва да увеличи производството си или да намали потреблението си от обект/агрегата l за период на диспечирание j вследствие на разпореждане на дежурния диспечер за активиране на предложение за балансиране нагоре за същия период;

KEP_{3jkl} – количеството енергия от разпоредено предложение надолу, с което търговски участник k трябва да намали производството си или да увеличи потреблението си от обект/агрегата l за период на диспечирание j вследствие на разпореждане на дежурния диспечер за активиране на предложение за балансиране надолу за същия период.

(2) Количествата енергия от разпоредени предложения за балансиране нагоре и предложения за балансиране надолу, участващи във формулите по ал. 1, се определят на база на записаните диспечерски разпореждания и графика за производство/потребление.

(3) Времето за активиране на предложения за балансиране нагоре или надолу е не по-малко от 15 минути преди започване на съответния период на диспечирание.

(4) Времето за деактивиране на предложения за балансиране нагоре или надолу е не по-малко от 15 минути преди завършване на съответния период на диспечирание.

(5) Сумарното количество енергия от разпоредени предложения за регулиране $KEPH_{skl}$ за период на сетълмент s се определя по формулата:

$$KEPH_{skl} = \sum_{j=1}^4 KEPH_{jkl}.$$

Чл. 152. (1) Количеството енергия от активирани предложения нагоре $KEAP$, с което търговски участник k действително е увеличил производството си или е намалил потреблението си от обект/агрегат l за период на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране нагоре, се определя по формулата:

$$KEAP_{skl} = \min[KEP_{skl}; (KED_{skl} + KEI_{skl} - KEP_{3skl})],$$

където:

$$KEP_{skl} = \sum_{j=1}^4 KEP_{jkl}$$

е количеството енергия от разпоредено предложение нагоре, с което търговски участник k трябва да увеличи производството си или да намали потреблението си от обект/агрегата l за период на сетълмент s вследствие на разпореждане на дежурния диспечер за активиране на предложение за балансиране нагоре за същия период;

$KEP_{3skl} = \sum_{j=1}^4 KEP_{3jkl}$ е количеството енергия от разпоредено предложение надолу, с което търговски участник k трябва да намали производството си или да увеличи потреблението си от обект/агрегата l за период на сетълмент s

вследствие на разпореждане на дежурния диспечер за активиране на предложение за балансиране надолу за същия период.

(2) Когато $KEAP_{skl} > 0$, се означава с $KEAP_{skl}^+$.

(3) Сумарното количество енергия, което търговски участник k действително е доставил за период на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране нагоре от всичките му обекти/агрегати m , се определя по формулата:

$$KEAP_{sk}^+ = \sum_{l=1}^m KEAP_{skl}^+.$$

Чл. 153. (1) Количеството енергия $KEAZ$, с което търговски участник k действително е намалил производството си или е увеличил потреблението си за период на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране надолу, се определя по формулата:

$$KEAZ_{skl} = \max[KEP_{3skl}; (KED_{skl} + KEI_{skl} - KEP_{skl})^-].$$

(2) Когато $KEAZ_{skl} < 0$, се означава с $KEAZ_{skl}^-$.

(3) Сумарното количество енергия, с което даден търговски участник k действително е намалил производството си или е увеличил потреблението си за период на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране надолу от всичките му обекти/агрегати m , се определя по формулата:

$$KEAZ_{sk}^- = \sum_{l=1}^m KEAZ_{skl}^-.$$

Чл. 154. (1) Операторът извършва контрол върху изпълнението на диспечерските разпореждания за активиране на предложения за балансиране нагоре и предложения за балансиране надолу, като определя коефициента на неизпълнение на диспечерска инструкция ($K_{Дл}$) за всяко предложение за балансиране, подадено от търговски участник k , за период на диспечирание j , в който има активирани предложения за балансиране:

$$K_{Дл} = \left| \frac{KEPH_{jkl} - KEAP_{jkl}^+ - KEAZ_{jkl}^-}{KEPH_{jkl}} \right| 100, \%$$

(2) Операторът има право да наложи забрана за участие с предложения за балансиране на балансиращия пазар на търговски участник, който:

1. в рамките на 24 часа има 12 и повече периода на диспечирание, за които коефициентът на неизпълнение на диспечерско разпореждане ($K_{Дл}$) е по-голям от 30%;

2. в рамките на 168 часа има 20 и повече периода на диспечирание, за които коефициентът на неизпълнение на диспечерско разпореждане ($K_{Дл}$) е по-голям от 30%.

(3) В срок 3 работни дни след като е известен от оператора за неспазването на изискванията по ал. 1, съответният търговски участник трябва да уведоми писмено оператора за причините за нарушението и да посочи евентуални мерки за отстраняването им.

(4) Забраната за участие с предложения за балансиране на балансиращия пазар е в сила до отстраняване на причините, посочени в уве-

домлението по ал. 3, като при непредоставяне на информация по ал. 3 в указания срок или повторно нарушение операторът има право да наложи забрана за подаване на предложения за балансиране за период 6 месеца.

Раздел XVI

Цени на балансираща енергия

Чл. 155. (1) Цената на балансираща енергия за недостиг ($ЦЕН_s$) за период на сетълмент s се определя като отношение на всички разходи на електроенергийния системен оператор за закупуване на балансираща енергия спрямо отрицателните нетни небаланси на всички координатори на балансиращи групи за период на сетълмент s по формулата:

$$ЦЕН_s = \frac{\sum_k KEACP_{sk} + \sum_k ЦСР + \sum_k KEABP_{sk} + \sum_{l=1}^q \sum_k KEAP_{skl} + \sum_k ЦЕП_{sk} + \sum_k КЕНН_{sk}^- + \sum_k КЕВН_{sk} + \sum_k ЦЕВН_{sk} + \sum_k KEABP_{sk}^-}{\sum_k |КЕНН_{sk}^-| - |КЕНН_{sk}^+|}$$

където:

$KEACP_{sk}$ е количеството енергия от активиран студен резерв от участник k за период на сетълмент s , MWh ;

$ЦСР$ е цената за енергия и разполагаемост от активиран студен резерв на съответния участник k , $лв./MWh$;

n е броят на всички участници, които са предоставили на балансиращия пазар енергия от активиран студен резерв в период на сетълмент s ;

$KEABP_{sk}^+$ е количеството енергия от активиран вторичен резерв, с което производител k действително е увеличил производството си за период на сетълмент s , MWh ;

$ЦЕВР$ е цената за енергия от активиран вторичен резерв на съответния участник k , $лв./MWh$;

p е броят на всички участници, които са предоставили на балансиращия пазар енергия от активиран вторичен резерв в период на сетълмент s ;

$ЦЕП_{skl}$ е цената на енергия от предложение за балансиране за обект/агрегат l на търговски участник k за период на сетълмент s , $лв./MWh$;

r е броят на всички търговски участници, които са предоставили енергия от активирани предложения за балансиране за период на сетълмент s ;

$КЕНН_{sb}^-$ е количеството енергия от енергиен недостиг на координатор на балансираща група b за период на сетълмент s , MWh ;

z е броят на всички координатори на балансиращи групи, които имат енергиен недостиг за период на сетълмент s ;

$КЕНН_s^{+*}$ е разликата между цялото количество продадена балансираща енергия надолу и положителните нетни небаланси на всички координатори на балансиращи групи;

$ЦЕ_{ca}$ е служебна цена, по която електроенергийният системен оператор продава $КЕНН_s^{+*}$, $лв./MWh$;

$КЕВН_s$ е количеството енергия, закупена от съседни контролни зони за период на сетълмент s , MWh ;

$ЦЕВН_s$ е цена, по която електроенергийният системен оператор закупува енергия от съседни контролни зони за период на сетълмент s , $лв./MWh$;

$KEABP_s$ е количеството енергия, доставена от аварийна помощ от съседни контролни зони за период на сетълмент s , MWh ;

$ЦЕМ_s$ е най-високата цена на енергия, която електроенергийният системен оператор закупува за период на сетълмент s , $лв./MWh$;

k_p е коефициент, отразяващ разходите на електроенергийния системен оператор за администриране на пазара на балансираща енергия.

(2) В случаите, когато:

$$\sum_{k=1}^m KEACP_{sk} + \sum_{k=1}^p KEABP_{sk} + \sum_{k=1}^r \sum_{l=1}^m KEAP_{skl} + КЕВН_s + KEABP_s < \sum_{b=1}^q |КЕНН_{sb}^-|,$$

електроенергийният системен оператор определя:

$$КЕНН_s^{+*} = \sum_{k=1}^p KEABP_{sk}^- + \sum_{k=1}^r \sum_{l=1}^m KEAZ_{skl}^- + KEИЗ_s + \sum_{b=1}^q КЕНН_{sb}^+.$$

(3) Електроенергийният системен оператор закупува $КЕНН_s^{+*}$ по „служебна цена“.

(4) Служебната цена се определя като средноаритметична стойност между най-високата цена за недостиг и най-ниската цена за излишък за предишен календарен месец:

$$ЦЕ_{ca} = \frac{\max ЦЕН + \min ЦЕИ}{2}.$$

Чл. 156. (1) Цената на балансираща енергия за излишък ($ЦЕИ_s$) за период на сетълмент s се определя като отношение на всички приходи на електроенергийния системен оператор от продадена балансираща енергия спрямо положителните нетни небаланси на всички координатори на балансиращи групи за период на сетълмент s по формулата:

$$ЦЕИ_s = \frac{\sum_{k=1}^p KEABP_{sk}^- + \sum_{k=1}^r \sum_{l=1}^m KEAZ_{skl}^- + \sum_{k=1}^z ЦЕ_{ca} + \sum_{k=1}^q KEИЗ_{sk} + \sum_{k=1}^q КЕНН_{sb}^+}{\sum_{b=1}^q КЕНН_{sb}^+ - КЕНН_{sb}^-} \cdot \frac{1}{k_p}$$

където:

$KEABP_{sk}^-$ е количеството енергия от активиран вторичен резерв, с което производител k действително е намалил производството си за период на сетълмент s , MWh ;

$ЦЕВР$ е цената за енергия от активиран вторичен резерв на съответния участник k , $лв./MWh$;

p е броят на всички участници, които са произвели енергия от активиран вторичен резерв и която закупуват от балансиращия пазар в период на сетълмент s ;

$ЦЕЗ_{skl}$ е цената на енергия от предложение надолу за балансиране за обект/агрегат l на търговски участник k за период на сетълмент s , $лв./MWh$;

r е броят на всички търговски участници, които са консумирали/произвели енергия от активирани заявки за балансиране и която закупуват от балансиращия пазар за период на сетълмент s ;

$КЕНН_{sb}^+$ е количеството енергия от енергиен излишък на координатор на балансираща група b за период на сетълмент s , MWh ;

q е броят на всички координатори на балансиращи групи, които имат енергиен излишък за период на сетълмент s ;

$КЕНН_s^*$ е разликата между цялото количество закупена балансираща енергия нагоре и отрицателните нетни небаланси на всички координатори на балансиращи групи;

$ЦЕ_{ca}$ е служебна цена, по която електроенергийният системен оператор закупува $КЕНН_s^*$;

$КЕИЗ_s$ е количеството енергия, продадена на съседни контролни зони за период на сетълмент s , MWh ;

$ЦЕИЗ_s$ е цена, по която електроенергийният системен оператор продава енергия на съседни контролни зони за период на сетълмент s .

(2) В случаите, когато:

$$\left| \sum_{k=1}^p KEABP_{jk}^- + \sum_{k=1}^r \sum_{l=1}^m KEAZ_{jkl}^- + KEИЗ_s \right| \leq \sum_{b=1}^q КЕНН_{sb}^+ ,$$

електроенергийният системен оператор определя:

$$КЕНН_s^* = \sum_{k=1}^p KEACP_{sk}^+ + \sum_{k=1}^r \sum_{l=1}^m KEABP_{sk}^+ + \sum_{k=1}^r \sum_{l=1}^m KEAP_{sk}^+ + KEВH_s + KEABP_s + \sum_{b=1}^q КЕНН_{sb}^- .$$

(3) Електроенергийният системен оператор продава $КЕНН_s^*$ по „служебна цена“.

(4) Служебната цена се определя като средноаритметична стойност между най-високата цена за недостиг и най-ниската цена за излишък за предишен календарен месец

$$ЦЕ_{ca} = \frac{\max ЦЕН + \min ЦЕИ}{2} .$$

Глава десета

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА НЕБАЛАНСИТЕ И СЕТЪЛМЕНТ НА БАЛАНСИРАЩИТЕ ГРУПИ

Раздел I

Основни положения

Чл. 157. (1) Правилата за изчисляване на небалансите определят механизма на изчисляване на отклоненията между утвърдения график, измерените стойности на производители и потребители и физическите обмени между съответните мрежи или координатори на балансиращи групи.

(2) Количествата по утвърден график са количества, договорени между търговските участници по чл. 1, ал. 2 преди реалния ден на доставка, включително количествата, регистрирани за търговия на организиран пазар „ден напред“, и количествата, предоставени на пазара на балансираща енергия и допълнителни услуги.

(3) Измерените стойности са отчетените и валидирани от собствениците на средства за търговско измерване измерени стойности на производители, потребители и реализирани физически обмени между съответните мрежи или съседни енергийни системи.

(4) Небалансите се определят на база агрегирани измерени стойности за производство, потребление и физически обмени, отнесени към координатор на балансираща група.

(5) Производителите и потребителите с диспечирани обекти са отговорни за реализирания „небаланс спрямо диспечерска инструкция“ и осигуряването на съответствие с договорените количества и диспечерските инструкции, по-

лучени от дежурния диспечер. Диспечерските инструкции имат приоритет пред договорените количества.

(6) Доставчиците на балансираща енергия балансираат приоритетно отклоненията на обектите на производителите и потребителите в рамките на балансиращата група, към която принадлежат.

(7) При определянето на небалансите трябва да бъдат отчитани непланираните обмени със съседни контролни зони/блокове.

Чл. 158. Небалансите са:

1. небаланс на координатор на балансираща група, определен на база нетна договорена позиция и нетна измерена позиция;

2. небаланс спрямо диспечерска инструкция, определен за всеки производствен диспечирани блок (централа) или диспечирани потребителски обект, определен като разлика между планираното производство съгласно нетната договорена позиция, разпоредената диспечерска инструкция и реалното производство съгласно нетната измерена позиция. Когато блок на производителя участва в първично и/или вторично регулиране на честота и обменни мощности или изпълнява диспечерско разпореждане за намаляване на изходната мощност под необходимата за покриване на количествата съгласно регистрираните му графици, се приема, че съответният производител няма небаланс;

3. когато блок на производителя участва в първично и/или вторично регулиране на честота и обменни мощности или изпълнява диспечерско разпореждане за намаляване на изходната мощност под необходимата за покриване на количествата съгласно регистрираните му графици, се приема, че съответният производител няма небаланс;

4. системен небаланс, който се определя като общия сумарен небаланс на електроенергийната система за всеки отделен интервал на диспечирание.

Чл. 159. За пресмятане на небалансите по чл. 158 електроенергийният системен оператор определя:

1. нетната договорена позиция на всеки координатор на балансираща група като сума на всички договорени доставки/покупки със/от други координатори на балансиращи групи, включително сделките, сключени на организиран пазар „ден наред“ и на пазара на балансираща енергия и допълнителни услуги;

2. нетната измерена позиция на всеки координатор на балансираща група като сума на всички измерени утвърдени стойности в местата на измерване и в местата на обмен на енергия;

3. непланираните обмени.

Чл. 160. (1) Договорената позиция са всички доставки или покупки на електрическа енергия съгласно последните регистрирани графици и диспечерски инструкции (разпореден небаланс) на координатор на балансираща група.

(2) Договорени доставки са следните обмени, регистрирани от електроенергийния системен оператор:

1. графици за обмен между координатори на балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България;

2. износ/внос, договорен от координатор на балансираща група;

3. доставка на енергия за електроенергийния системен оператор от диспечирани производител/потребител в резултат на регулиране нагоре, при участие във вторичното регулиране, предоставяне на студен резерв или в пазара на балансираща енергия с предложение за балансираща енергия;

4. покупка на енергия от електроенергийния системен оператор от диспечирани производител/потребител в резултат на регулиране надолу, при участие във вторичното регулиране или в пазара на балансираща енергия с предложение за балансираща енергия надолу.

(3) Нетната договорена позиция $НДП_{jb}$ от координатор на балансираща група b за всеки период на сетълмент s се определя по следната формула:

$$НДП_{sb} = (\sum КЕД_{зак(sb)} - \sum КЕД_{np(sb)}) + (\sum ДЕВ_{sb} - \sum ДЕИ_{sb}) + (\sum КЕОП_{зак(sb)} - \sum КЕОП_{np(sb)}) + КЕРП_{sb} - КЕРЗ_{sb},$$

където:

$КЕД_{зак(sb)}$, респективно $КЕД_{np(sb)}$, е договорената енергия за покупка, съответно продажба, от/на друг координатор на балансираща група за период на сетълмент s ;

$ДЕВ_{sb}$, респективно $ДЕИ_{sb}$, е договорената енергия за внос, съответно за износ, по външен график за период на сетълмент s ;

$КЕОП_{зак(sb)}$, респективно $КЕОП_{np(sb)}$, е количеството енергия, определено за покупка, респективно за продажба, на организиран пазар „ден напред“ за период на сетълмент s ;

$КЕРП_{sb}$ е количеството енергия от разпоредени предложения за балансиране нагоре за период на сетълмент s на участници на балансиращия пазар в съответната балансираща група;

$КЕРЗ_{sb}$ е количеството енергия от разпоредени предложения за балансиране надолу за период на сетълмент s на участници на балансиращия пазар в съответната балансираща група.

Чл. 161. (1) Нетната договорена позиция се определя за всеки координатор на балансираща група за всеки отделен период на сетълмент s и е последното валидирано и регистрирано от електроенергийния системен оператор количество за съответния период на сетълмент s , определено съгласно чл. 160, ал. 3.

(2) Нетната договорена позиция е в MWh .

Чл. 162. Нетната измерена позиция е доставка, измерена в мястото на присъединяване на производител или потребител, мястото на обмен на енергия между една мрежа и друга мрежа или одобрен стандартен товаров профил за един или група потребители, или утвърден коефициент, представляващ технологичен разход, според случая.

Чл. 163. Нетна измерена позиция се отнася за:

1. нетно производство, отчетено от електромер за търговско измерване на производствен блок (центра), вкарано в мрежата;

2. нетно потребление, отчетено от електромер за търговско измерване на потребител, потребено от мрежата;

3. нетен обмен между мрежи на два различни оператора;

4. износ, отчетен от електромер за търговско измерване, реализиран към друга електроенергийна система;

5. внос, отчетен от електромер за търговско измерване, реализиран от друга електроенергийна система;

6. технологични разходи.

Чл. 164. (1) Всички измерени стойности по чл. 163, т. 1 и 5 са положителни стойности.

(2) Всички измерени стойности по чл. 163, т. 3 в случаите на доставка от други мрежи са положителни стойности.

(3) Всички измерени стойности по чл. 163, т. 2, 4 и 6 са отрицателни стойности.

(4) Всички измерени стойности по чл. 163, т. 3 в случаите на доставка към други мрежи са отрицателни стойности.

Чл. 165. (1) Нетната измерена позиция за координатор на балансираща група, който не е електроенергиен системен оператор, преносно или разпределително предприятие, се определя като разлика между агрегираното нетно производство на производители, за които е поета отговорност за балансиране, и агрегираното нетно потребление на потребители, за които е поета отговорност за балансиране.

(2) Нетната измерена позиция за координатор на балансираща група, който е преносно или разпределително предприятие, което отговаря за покриване на технологичните разходи в съответната мрежа, се определя при отчитане на:

1. технологични разходи в съответната мрежа, определени съгласно чл. 82;

2. физически доставки към други мрежи, включително износ;

3. физически доставки от други мрежи, включително внос;

4. нетно производство на производителите, присъединени към съответната мрежа;

5. нетно потребление на потребителите, присъединени към съответната мрежа.

Чл. 166. Нетният небаланс на координатор на балансираща група, който не е електроенергиен системен оператор, преносно или разпределително предприятие, е разлика между нетната договорена позиция, определена съгласно чл. 160, ал. 3, и нетната измерена позиция, определена съгласно чл. 165, ал. 1.

Чл. 167. Нетната измерена позиция на координатор на балансираща група, който изкупува енергия от приоритетни производители, се определя като сума от нетното производство на всички производствени блокове, от които координаторът на балансираща група е длъжен да закупи приоритетното производство.

Чл. 168. (1) Системният небаланс е общият небаланс на електроенергийната система за всеки интервал на диспечирание.

(2) Системният небаланс се определя при отчитане на общото количество енергия, доставено от доставчиците на балансираща енергия

и допълнителни услуги, за всеки интервал на диспечиране, при регулиране на системата нагоре и при регулиране на системата надолу и непланираните обмени.

Чл. 169 (1) Непланираните обмени ($E_{\text{обмен}}$) са отклоненията от регистрираните от електроенергийния системен оператор количества за внос и износ съгласно външните графици и реалните физически обмени за всеки интервал на диспечиране и се определят по формулата:

$$E_{\text{обмен}(s)} = (\sum \text{Изн}_{\text{план}(s)} - \sum \text{Изн}_{\text{реал}(s)}) - (\sum \text{Вн}_{\text{реал}(s)} - \sum \text{Вн}_{\text{план}(s)}),$$

където:

$\sum \text{Изн}_{\text{план}(s)}$, респективно $\sum \text{Вн}_{\text{план}(s)}$, са планираният износ, съответно внос;

$\sum \text{Изн}_{\text{реал}(s)}$, респективно $\sum \text{Вн}_{\text{реал}(s)}$, са реализираният износ, съответно внос.

(2) Непланираните обмени се отнасят към небалансите на електроенергийния системен оператор като координатор на специална балансираща група.

Раздел II

Правила за сетълмент

Чл. 170. Правилата за сетълмент определят принципите за изчисление на задълженията по следните сделки:

1. сделки, сключени на организиран пазар „ден напред“;

2. сделки, сключени на пазара на балансираща енергия с доставчици на балансираща енергия;

3. сделки за продажба и покупка на балансираща енергия с координаторите на балансиращи групи с цел компенсирание на реализираните небаланси;

4. сделки с доставчиците на допълнителни услуги;

5. сделки за закупуване на резерви (първичен, вторичен, студен);

6. сделки за покупка на енергия за покриване на технологичните разходи в мрежите.

Чл. 171. За осигуряване на открит и недискриминационен процес на сетълмент електроенергийният системен оператор:

1. създава и поддържа енергийни сметки за всеки координатор на балансираща група, всеки участник в организиран пазар „ден напред“ и всеки доставчик на балансираща енергия;

2. изисква предоставяне на гаранционни обезпечения;

3. определя цени на балансираща енергия за енергиен недостиг и енергиен излишък за всеки период на диспечиране;

4. извършва предварителен сетълмент на седмична основа и окончателен физически и финансов сетълмент на месечна основа;

5. изчислява небалансите на отделните балансиращи групи и на реално предоставената балансираща енергия от доставчиците на балансираща енергия;

6. преразпределя допълнителни разходи или приходи в резултат на осъществените процеси по сетълмент съгласно правилата за търговия;

7. осъществява контрол относно изпълнение на финансови задължения и налага мерки при неизпълнение.

Чл. 172. (1) Енергийните сметки са:

1. енергийна сметка за всеки участник в организиран пазар „ден напред“;

2. енергийна сметка за всеки доставчик на балансираща енергия;

3. енергийна сметка за всеки координатор на балансираща група.

(2) По кредита на енергийна сметка по ал. 1, т. 3 се отнасят измереното производство, регистрираните графици за покупка на енергия и участието в пазара на балансираща енергия или пазара на допълнителни услуги чрез закупуване на енергия при регулиране на системата надолу.

(3) По дебита на енергийна сметка по ал. 1, т. 3 се отнасят измереното потребление, регистрираните графици за продажба на енергия и участието в пазара на балансираща енергия или пазара на допълнителни услуги чрез продажба на енергия при регулиране на системата нагоре.

(4) Електроенергийният системен оператор изготвя образци на:

1. извлеченията за сетълмент по сделките по чл. 170, т. 2 и 3;

2. извлечения за участие в организиран пазар „ден напред“ по сделките по чл. 170, т. 1;

3. извлечения за предоставени резерви от мощност по чл. 170, т. 5;

4. извлечения за предоставени други допълнителни услуги по чл. 170, т. 4.

(5) Извлеченията по ал. 4 са неразделна част от фактурите, издадени съгласно раздел V.

Чл. 173. (1) Електроенергийният системен оператор има право да изиска гаранционни обезпечения по сделките по чл. 170, т. 1, 2, 3 и 4.

(2) Електроенергийният системен оператор разработва процедура за определяне на размера и видовете гаранционни обезпечения по ал. 1, сроковете на представяне, актуализация и последиците от неизпълнение, която ще бъде публично достъпна за заинтересованите страни.

(3) Гаранционното обезпечение от участниците в организиран пазар „ден напред“ се определя съгласно правилата на този пазар и се предоставя в полза на дружеството, което организира пазара „ден напред“. В случаите на пазар „ден напред“, организиран от електроенергийния системен оператор, гаранционното обезпечение е не по-малко от тридесетдневното нетно задължение към електроенергийния системен оператор, изчислено на база декларирано или търгувано количество и средномесечна равновесна или офертна цена.

Раздел III

Правила за сетълмент на сделките на организиран пазар „ден напред“ (ОПДН)

Чл. 174. (1) Електроенергийният системен оператор извършва изчисление на дневна основа, като за всеки участник в ОПДН определя задълженията/вземанията съгласно следната формула:

$$НСДС = \sum_s \sum_z \Pi_{sz} K_{sz},$$

където:

НСДС е нетна стойност на дневния сетълмент;

C_{sz} – цена за сетълмент (равновесна пазарна цена) за период s и зона за търговия z ;

K_{sz} – количество, търгувано за сетълмент период s и зона за търговия z .

(2) Количествата, съответстващи на покупки-те от ОПДН, са отрицателни стойности, докато количествата, съответстващи на продажбите на ОПДН, са положителни стойности.

(3) Електроенергийният системен оператор дебитира специалната разплащателна сметка на всеки участник в ОПДН в случаите на отрицателни стойности и кредитира сметката в случаите на положителни стойности.

(4) Отделно за всеки участник в ОПДН за всеки отделен ден на търговия електроенергийният системен оператор изготвя дневни извлечения по чл. 172, ал. 4, т. 3.

(5) Дневните извлечения по ал. 4 съдържат минимум следната информация:

1. почасови количества, търгувани на ОПДН;
2. равновесна пазарна цена за всеки интервал на доставка;
3. задължения и вземания за всеки интервал на доставка;
4. агрегирани продадени и закупени количества на дневна база;
5. задължения и вземания на дневна база;
6. нетна финансова позиция;
7. плащания, дължими на електроенергийния системен оператор.

Чл. 175. Електроенергийният системен оператор изготвя седмични извлечения на ОПДН на втория ден от календарната седмица, следваща отчетната, които съдържат агрегирана информация от дневните извлечения за периода и нетната финансова позиция, която стойност подлежи на дебитирание или кредитиране.

Раздел IV

Правила за сетълмент на небалансите на координаторите на балансиращи групи

Чл. 176. (1) Електроенергийният системен оператор определя небалансите на координаторите на балансиращи групи за всеки интервал на диспечирание след получаване на утвърдените измерени стойности от собствениците на средства за търговско измерване съгласно глава седма.

(2) Електроенергийният системен оператор изготвя отделно за всеки календарен ден за всеки координатор на балансираща група почасово дневно извлечение за сетълмент на небаланси и определя нетната стойност на дневния сетълмент.

(3) Количеството енергия от измерен небаланс ($КЕИИ$) се определя по следната формула:

$$КЕИИ_{sb} = \sum КЕД_{sb} + \sum КЕИ_{sb},$$

където:

$\sum КЕД_{sb}$ е количеството енергия според регистрираните графици за производство, графици за потребление и графици за обмен на координатор на балансираща група b за интервал на сетълмент s , заявени по реда на глава шеста;

$\sum КЕИ_{sb}$ – измереното количество енергия на всички обекти в балансираща група b .

(4) Количеството енергия от активиран небаланс ($КЕАН$) се определя по формулата:

$$КЕАН_{sb} = \sum КЕАСР_{sb} + \sum КЕАВР_{sb}^+ + \sum КЕАВР_{sb}^- + \sum КЕАП_{sb}^+ + \sum КЕАЗ_{sb}^-,$$

където:

$\sum КЕАСР_{sb}$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b действително са увеличили производството си за интервал на сетълмент s вследствие на активиран студен резерв;

$\sum КЕАВР_{sb}^+$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b действително са увеличили производството си за интервал на сетълмент s вследствие на активирано вторично регулиране нагоре;

$\sum КЕАВР_{sb}^-$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b действително са намалили производството за интервал на сетълмент s вследствие на активирано вторично регулиране надолу;

$\sum КЕАП_{sb}^+$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b действително са увеличили производството си или са намалили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране нагоре;

$\sum КЕАЗ_{sb}^-$ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b действително са намалили производството или са увеличили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране надолу.

(5) Количеството енергия от нетен небаланс ($КЕНН$) за балансиращата група b се определя по формулата:

$$КЕНН_{sb} = КЕИИ_{sb} - КЕАН_{sb}.$$

(6) В зависимост от стойността на изчисления нетен небаланс се приемат следните означения:

1. когато $КЕНН_{sb} > 0$, се означава с $КЕНН_{sb}^+$;
2. когато $КЕНН_{sb} < 0$, се означава с $КЕНН_{sb}^-$;
3. когато $КЕНН_{sb} = 0$, се означава с $КЕНН_{sb}^0$.

(7) Количеството положителен енергиен нетен небаланс, което координаторът на балансираща група b продава на балансиращия пазар по служебна цена, се означава с $КЕНН_{sb}^{+*}$ и се определя по следната формула:

$$КЕНН_{sb}^{+*} = \frac{КЕНН_s^{+*}}{\sum_{k=1}^s КЕНН_{sk}^+} КЕНН_{sb}^+.$$

(8) Количеството отрицателен нетен небаланс, което координаторът на балансираща група b купува от балансиращия пазар по служебна цена, се означава с $КЕНН_{sb}^{-*}$ и се определя по следната формула:

$$КЕНН_{sb}^{-*} = \frac{КЕНН_s^{-*}}{\sum_{k=1}^s КЕНН_{sk}^-} КЕНН_{sb}^-.$$

(9) Нетната стойност на дневния сетълмент ($НСДС_b$) на координатора на балансираща група b се определя по формулата:

$$НСДС_b = (КЕНН_{sb}^+ - КЕНН_{sb}^-) ЦЕИ - (КЕНН_{sb}^- - КЕНН_{sb}^+) ЦЕН + (КЕНН_{sb}^{+*} - КЕНН_{sb}^{-*}) ЦЕ_{\alpha}.$$

Чл. 177. (1) Електроенергийният системен оператор изготвя отделно за всеки календарен ден за всеки доставчик на балансираща енергия

от вторично регулиране и студен резерв почасово дневно извлечение за сетълмент и определя нетната стойност на дневния сетълмент.

(2) Нетната стойност на дневния сетълмент на доставчик на балансираща енергия от вторично регулиране и студен резерв ($НСДСВРСР_k$) се определя по формулата:

$$НСДСВРСР_k = \sum_{k=1}^n KEACP_{sk} ЦСР + \left(\sum_{k=1}^p KEABP_{sk}^+ + \sum_{k=1}^p KEABP_{sk}^- \right) ЦЕВР.$$

Чл. 178. (1) Електроенергийният системен оператор изготвя отделно за всеки календарен ден за всеки доставчик на балансираща енергия от третично регулиране почасово дневно извлечение за сетълмент и определя нетната стойност на дневния сетълмент.

(2) Нетната стойност на дневния сетълмент на доставчик на балансираща енергия от третично регулиране ($НСДСТР_k$) се определя по формулата:

$$НСДСТР_k = \sum_{l=1}^m KEAIP_{skl}^+ ЦЕП + \sum_{l=1}^m KEAZ_{skl}^- ЦЕЗ.$$

Чл. 179. (1) Електроенергийният системен оператор изготвя отделно за всеки координатор на балансираща група месечно извлечение за сетълмент на небаланси до 5-ия ден на месеца, следващ отчетния, което включва агрегираните стойности от дневния сетълмент за периода. Месечното извлечение съдържа минимум следната информация:

1. дата на изготвяне, период, идентификационен номер на координатора на балансиращата група;

2. агрегиран енергиен излишък за периода;

3. агрегиран енергиен недостиг за периода;

4. нетен месечен небаланс;

5. обща стойност на задълженията на координатор на балансираща група;

6. обща стойност на вземанията на координатор на балансираща група.

(2) Дневните извлечения за сетълмент се изготвят на седмична база, в срок до четвъртък за дните от понеделник до неделя включително, за предходната календарна седмица.

(3) При липса на данни, необходими за изготвяне на дневното извлечение за сетълмент в срока по ал. 2, не по вина на електроенергийния системен оператор извлечението се изготвя в рамките на 3 работни дни от момента на получаване на данните.

(4) При липса на данни до 3-тия ден на месеца, следващ отчетния, собствениците на средства за търговско измерване са длъжни да изпратят заместващи данни съгласно процедурите в Правилата за измерване на количеството електрическа енергия и тези правила за търговия.

(5) Изпращането на дневните и месечните извлечения за сетълмент се извършва чрез средства, одобрени от електроенергийния системен оператор.

(6) Координаторите на балансиращи групи имат право да оспорят данните в извлеченията в рамките на два дни от получаването им.

Раздел V

Фактуриране на балансираща енергия

Чл. 180. (1) Електроенергийният системен оператор и координаторите на балансиращи групи извършват фактуриране на база месечно извлечение за сетълмент по чл. 179 за количеството балансираща енергия, което са продали за съответния отчетен период.

(2) Фактурирането се извършва съгласно изисванията за Закона за данък добавена стойност.

(3) Срокът за плащане на задължения на координаторите на балансиращи групи към електроенергийния системен оператор е 10 работни дни считано от деня на издаване на фактурата.

(4) Срокът за плащане на задължения на електроенергийния системен оператор към координаторите на балансиращи групи е 15 работни дни считано от деня на издаване на фактурата.

Раздел VI

Правила за сетълмент на небалансите на доставчиците на балансираща енергия и допълнителни услуги

Чл. 181. (1) Електроенергийният системен оператор извършва изчисления за всеки доставчик на балансираща енергия и допълнителни услуги за количеството балансираща енергия, реално предоставено за всеки интервал на диспечирание, след получаване на потвърдените измерени нетни стойности на диспечиранията производствени и потребяващи обекти.

(2) Реално предоставената/закупената балансираща енергия от доставчиците на балансираща енергия в резултат на активирано предложение за балансиране се определя съгласно чл. 152 и 153.

(3) Електроенергийният системен оператор изчислява за всеки период на диспечирание разликата между разпоредения небаланс (КЕРН) и количеството балансираща енергия, реално предоставено в резултат на активирано предложение надолу (КЕАЗ) или активирано предложение нагоре (КЕАП).

(4) При системни отклонения с повече от 30% спрямо диспечерско нареждане електроенергийният системен оператор има право да наложи санкция на доставчиците на балансираща енергия.

(5) Електроенергийният системен оператор заплаща/получава заплащане на/от доставчици на балансираща енергия само за количествата балансираща енергия по чл. 105, използвани за балансиране на балансиращи групи, към които доставчиците на балансираща енергия не принадлежат.

Чл. 182. Извлеченията за сетълмент на доставчиците на балансираща енергия се издават в сроковете по чл. 179.

Раздел VII

Оспорвания и рекапитулации

Чл. 183. (1) При оспорване на извлечение за сетълмент в сроковете по чл. 179, ал. 6 от координатор на балансираща група, доставчик на балансираща енергия или участник в орга-

низиран пазар „ден напред“ електроенергийният системен оператор проверява информацията в рамките на два работни дни и:

1. приема оспорването и издава ново извлечение за сетълмент, което се изпраща и потвърждава в рамките на два работни дни от получаването на известието за оспорване;

2. не приема оспорването и информира оспорващата страна в рамките на два работни дни от получаването на известието за оспорване.

(2) В случай че спорът по ал. 1 не е разрешен към датата на издаване на фактурите, последните се издават на основание на оспорването извлечение.

Чл. 184. (1) След разрешаването на спор по извлечение за сетълмент електроенергийният системен оператор издава нови извлечения за сетълмент.

(2) При промяна на данъчната основа, за която е била издадена фактура, след разрешаване на спора, се издава съответно данъчно дебитно или кредитно известие.

(3) Задълженията по издадените данъчни дебитни или кредитни известия се плащат в сроковете по чл. 180, ал. 3 и 4.

Чл. 185. Рекапитулация следва да бъде извършвана при промяна на данните за сетълмент със задна дата, дължаща се на неточности при отчитане, обработка и валидиране на информацията от собствениците на средствата за търговско измерване, грешки при предаване на информацията на електроенергийния системен оператор, технически грешки при извършването на сетълмента или изменения в нормативната уредба.

Чл. 186. Отчитането, валидирането и изпращането на данни от средствата за търговско измерване, собственост на разпределителните предприятия, се извършва в съответствие с Правилата за измерване на количествата електрическа енергия.

Раздел VIII

Гарантиране на сделките с балансираща енергия

Чл. 187. (1) Координаторите на балансиращи групи предоставят в полза на оператора гаранционно обезпечение за сделките, сключвани от тях на пазара на балансираща енергия.

(2) Обезпечението по ал. 1 представлява гаранционен депозит, внесен по специална сметка при банката, която обслужва всички специални сметки, открити в изпълнение на тези правила, или безусловна и неотменяема банкова гаранция, открита в полза на оператора, по утвърден от оператора образец с валидност една година.

(3) Размерът на гаранционното обезпечение се определя от оператора.

(4) В случай че координатор на балансираща група не погаси свое задължение към оператора в срока, посочен в чл. 185, операторът има право чрез писмено искане до банката да инкасира от специалната сметка дължимата сума и натрупана лихва или да инкасира дължимата сума и натрупана лихва от банковата гаранция.

Чл. 188. (1) За откриването и обслужването на специалните сметки се сключва договор между банката, оператора и търговския участник.

(2) От специалната сметка се извършват плащания само в полза на оператора по негово искане и при условията на тези правила, както и се удържат дължимите комисиони на банката.

Раздел IX

Гаранционно обезпечение за стандартна балансираща група

Чл. 189. (1) При първоначална регистрация на пазара на балансираща енергия на координатор на стандартна балансираща група по чл. 59 операторът определя размера на гаранционното обезпечение (ДН) по формулата:

$$ДН_k = КН * EP_k * ЦР,$$

където:

ДН_k е първоначалната стойност на гаранционното обезпечение на координатор на балансираща група k, лв.;

КН – коефициент на обезпечаване при първоначална регистрация на координатор на балансираща група k;

EP_k – базово количество електрическа енергия за определяне на първоначалното гаранционно обезпечение на координатор на балансираща група k, MWh;

ЦР – най-високата утвърдена от ДКЕВР сумарна цена на енергия и разполагаемост на производител, присъединен към електропреносната мрежа, с който общественият доставчик има договор за изкупуване на разполагаемост и енергия, лв./MWh.

(2) Стойността на коефициента на обезпечаване (КН) е – 0,05.

(3) Базовото количество електрическа енергия (EP) се определя по формулата:

$$EP = k * \sum_{l=1}^n KEIlk,$$

където:

KEI е най-голямото месечно количество потребена електроенергия от обектите на потребители за последните 6 календарни месеца, предхождащи регистрацията, в балансираща група с координатор на балансираща група k – производител или търговец, MWh;

или

KEI – най-голямото месечно количество, произведено от обектите на производител за последните 6 календарни месеца, предхождащи регистрацията, в балансираща група, в която няма обекти на потребители, с координатор на балансираща група k – производител, MWh; k – коефициент, отчитащ взаимното компенсиране на небалансите между обектите в балансираща група.

Предложение на ЕСО за k = 0,5.

(4) Минималната сума на гаранционното обезпечение за координатор на стандартна балансираща група е 20 000 лв.

(5) Гаранционното обезпечение по ал. 4 ще се изисква и от координатори на балансиращи групи – търговци на електрическа енергия, които не са поели отговорност за балансиране на обекти на потребители.

Раздел X

Актуализиране на гаранционното обезпечение. Стандартна балансираща група

Чл. 190. (1) Операторът извършва актуализация на размера на гаранционното обезпечение най-малко един път годишно, през м. януари.

(2) Операторът има право да извърши актуализация на размера на гаранционното обезпечение извън периода по ал. 1 в случаите, когато:

1. има промяна в цената ЦР;

2. операторът е регистрирал нови обекти или е заличил обекти в балансиращата група на координатор на балансираща група k .

(3) Операторът извършва актуализация по ал. 2 във всички случаи, когато размерът на гаранционното обезпечение, предоставено в полза на оператора, се променя с повече от 20%.

(4) Размерът на актуализираното гаранционно обезпечение (ДА) се определя по формулата:

$$DA_k = NN_k + (KA * ED_k * ЦР),$$

където:

ДА $_k$ е актуализираната стойност на гаранционното обезпечение на координатор на балансираща група k , лв.;

ЦР – среднопреплетена цена за недостиг за последните 6 календарни месеца, предхождащи актуализацията, лв./MWh;

NN $_k$ – най-голямата положителна разлика между общата сума на задълженията и общата сума на вземанията на координатор на балансираща група k за последните 6 месеца, предхождащи актуализацията, лв.;

КА – коефициент на обезпечаване при актуализиране на гаранционното обезпечение;

ЕД $_k$ – базовото количество електрическа енергия за определяне на актуализираното гаранционно обезпечение на координатор на балансираща група k , MWh.

(5) Стойността на коефициента на обезпечаване (КА) е – 0,025.

(6) Базовото количество електрическа енергия (ЕД) се определя по формулата:

$$ED = k * \sum_{i=1}^n KEIik,$$

където:

КЕИ е най-голямото месечно количество потребена електроенергия от обектите на потребители за последните 6 календарни месеца, предхождащи регистрацията, в балансираща група с координатор на балансираща група k – производител или търговец, MWh;

или

КЕИ – най-голямото месечно количество, произведено от обектите на производител за последните 6 календарни месеца, предхождащи регистрацията, в балансираща група, в която няма обекти на потребители, с координатор на балансираща група k – производител, MWh;

k – коефициент, отчитащ взаимното компенсиране на небалансите между обектите в балансираща група.

Предложение на ЕСО за $k = 0,5$.

(7) Минималната сума на гаранционното обезпечение за координатор на стандартна балансираща група k след актуализация е 20000 лв.

(8) Гаранционното обезпечение по ал. 6 ще се изисква и от координатори на балансиращи групи – търговци на електрическа енергия, които не са поели отговорност за балансиране на обекти на потребители.

Чл. 191. Операторът ще изисква актуализация на сумата по гаранционното обезпечение, в случай че след извършване на актуализацията разликата между предоставеното гаранционно обезпечение и актуализираната сума надхвърля 20 % от предоставеното гаранционно обезпечение.

Чл. 192. (1) Операторът изпраща писмено известие на координатора на балансираща група за размера на гаранционното обезпечение след актуализацията.

(2) Операторът изпраща писмено известие до банката за размера на гаранционното обезпечение в случаите на открита специална сметка.

(3) Договорът между банката, оператора и координатора на балансираща група се анексира съгласно новите условия в срок 20 работни дни от известието по ал. 2.

(4) Координаторът на балансираща група е длъжен да актуализира сумата на гаранционния си депозит до 10 работни дни от анексирането на договора по ал. 3.

(5) Операторът нарежда на банката освобождаване на сумата, надхвърляща актуализираната, до 5 работни дни от анексирането на договора по ал. 3.

(6) В случаите на гаранционно обезпечение, предоставено чрез банкова гаранция, координаторът на балансираща група е задължен да предостави нова банкова гаранция в срок 5 работни дни преди изтичане на валидността на съществуващата гаранция.

Раздел XI

Условия за използване на гаранционните обезпечения

Чл. 193. (1) В случай че координатор на балансираща група не изплати в срок задължение, фактурирано по чл. 185, ал. 1, операторът изпраща платежно искане за директен дебит от специалната сметка или искане за инкасиране на сума от банковата гаранция в срок не по-късно от 5 работни дни след датата на падежа по фактурата.

(2) Банката задължава специалната сметка на координатора на балансираща група и заверява сметката на оператора със сумата по фактурата и натрупаната лихва съгласно договора по чл. 188, ал. 1.

(3) В случаите на гаранционно обезпечение, предоставено чрез банкова гаранция, заверяването на сметката на оператора се извършва в съответствие с условията, посочени в банковата гаранция.

(4) Задължението на координатора на балансираща група към оператора се счита за погасено след заверяване на сметката на оператора.

Чл. 194. (1) Операторът писмено информира координатора на балансираща група за сумата в искането до банката в деня на изпращането му по чл. 193, ал. 1.

(2) Банката информира оператора и координатора на балансираща група за движението по специалната сметка по начин и в срокове съгласно договора по чл. 188, ал. 1.

Чл. 195. (1) Координаторите на балансиращи групи са длъжни да поддържат определения от оператора гаранционен депозит в специалните сметки, валидни банкови гаранции, както и суми за покриване на таксите към банката, която обслужва гаранционните обезпечения.

(2) Координаторите на балансиращи групи са длъжни да възстановят средствата по специалните сметки, използвани от оператора по чл. 193, или да предоставят нова банкова гаранция в рамките на пет работни дни считано от момента на задължаване на специалните им сметки или постъпили искания за инкасиране на суми от банковата гаранция.

Г л а в а е д и н а д е с е т а

ТЪРГОВИЯ С ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗБНОВЯЕМИ ЕНЕРГИЙНИ ИЗТОЧНИЦИ. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 196. (1) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, в зависимост от мрежата, към която са присъединени, сключват договор за достъп с електроенергийния системен оператор, съответно електроразпределителното предприятие по смисъла на чл. 104 ЗЕ, и с обществения доставчик или с крайния снабдител договор за продажба на електрическа енергия, съответно по смисъла на чл. 93а, ал. 1 и чл. 94а, ал. 3 ЗЕ, или сключват договор за продажба на електрическа енергия по смисъла на чл. 100 ЗЕ.

(2) Договорите по ал.1 регламентират:

1. мястото на присъединяване и наличното оборудване за управление и безопасност и необходими технически стандарти;

2. средства за търговско измерване на електрическа енергия;

3. прогнозно производство;

4. технически параметри на електрическата централа;

5. параметри и условия за прогнозиране на производството и известяване на прогнозата на координатора на балансиращата група и на електроенергийния системен оператор.

Чл. 197. (1) Преносното предприятие и електроразпределителните предприятия предоставят на електроенергийния системен оператор до 15 декември всяка година справка за инсталираните мощности на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници в зависимост от мрежата, към която са присъединени, съгласно сключените договори за достъп и пренос до съответната мрежа.

(2) Информацията по ал. 1 трябва да съдържа минимум:

1. име на собственик;

2. брой, тип и технически характеристики на генериращите източници;

3. място на присъединяване към електропреносната или електроразпределителната мрежа;

4. технически средства за контролиране на мощността;

5. средства за търговско измерване на електрическата енергия.

(3) Електроенергийният системен оператор поддържа актуален регистър на всички производители на електрическа енергия от възобновяеми източници.

(4) Електроенергийният системен оператор следва да бъде информиран ежемесечно при промяна в справката по ал. 1 не по-късно от 5-ия ден преди изтичане на текущия месец.

(5) ДКЕВР информира електроенергийния системен оператор/електроразпределителните предприятия, обществения доставчик/крайните снабдители за отнемане на лицензия на производител от възобновяеми енергийни източници в тридневен срок от издаване на административния акт.

Чл. 198. Всички производители от възобновяеми енергийни източници с обща присъединена мощност, по-голяма от 30 kW, са членове на специална балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници с координатор, определен от ДКЕВР.

Чл. 199. (1) Производителите от възобновяеми енергийни източници са длъжни да изпращат на координатора на балансираща група по чл. 198, на обществения доставчик и на крайните снабдители следните предварителни уведомления за прогнозно производство:

1. до края на месец ноември на текущата година – очакваното производство по месеци за следващата календарна година;

2. до 20-о число на текущия календарен месец – очакваното производство за всяка седмица на следващия месец;

3. до всеки петък на текущата седмица – очакваното производство за всеки ден на следващата календарна седмица;

4. ежедневно съгласно чл. 70 от тези правила – очакваното почасово производство за следващия ден.

(2) Координаторът на балансираща група предоставя своевременно информацията по ал. 1 на електроенергийния системен оператор.

Чл. 200. (1) Производителите от възобновяеми енергийни източници с обща присъединена мощност, по-голяма от 30 kW включително, изпращат на координаторите на балансиращи групи почасови графици за прогнозно производство.

(2) Координаторът на специална балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници има право да освободи производители с по-голяма инсталирана мощност от посочената в ал. 1 от изпращане на почасов

график за прогнозно производство, но поема задължението да извършва прогнозиране на производството на тези обекти.

(3) Координаторът на балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници предоставя на електроенергийния системен оператор, на обществения доставчик и на крайния снабдител обобщен график за производство, както и графици по технология на производство за съответната балансираща група.

Чл. 201. Общественият доставчик и крайните снабдители заплащат количествата произведена електрическа енергия на производителите от възобновяеми енергийни източници по показания на търговските електромери, а не съгласно графика за прогнозно производство по чл. 200, ал. 1 и по цена съгласно договора за продажба на електрическа енергия.

Чл. 202. (1) Специалната балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници по чл. 198 е отделна балансираща група, формирана само от производствените обекти на тези производители и се балансира съгласно общите условия в тези правила за търговия.

(2) Производителите от възобновяеми енергийни източници компенсират разходите на координатор на специалната балансираща група по смисъла на чл. 198 съгласно реда, регламентиран в чл. 203.

(3) Разходите за балансиране на координатор на специалната балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници, които не са компенсирани от членовете в групата за допустимите отклонения по чл. 203, ал. 2 и 3, се водят на отчет от координатора на специалната балансираща група и се покриват чрез добавка за зелена енергия.

Чл. 203. (1) Индивидуалните небаланси на производителите от възобновяеми енергийни източници се определят от координатора на специалната балансираща група по чл. 198 въз основа на почасовия график за прогнозно производство по чл. 200, ал. 1 и показанията на електромерите за периодично измерване на електрическата енергия.

(2) При отклонение до 20% от почасовия график за прогнозно производство по чл. 200, ал. 1 съответният производител от възобновяеми енергийни източници не носи отговорност за предизвикания небаланс на групата и не дължи плащания на координатора на специалната балансираща група.

(3) При отклонение над 20% от почасовия график за прогнозно производство по чл. 200, ал. 1 в посока на предизвикан енергиен излишък съответният производител от възобновяеми енергийни източници заплаща на координатора на специалната балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници определения за дадения период на сетълмент енергиен излишък съгласно ал. 1 по цена, равна на 50% от цената за енергиен излишък, само в

случаите, когато сумарният нетен небаланс на съответната група е положителен за този период на сетълмент.

(4) При отклонение над 20% от почасовия график за прогнозно производство по чл. 200, ал. 1 в посока на предизвикан енергиен недостиг съответният производител от възобновяеми енергийни източници заплаща на координатора на специалната балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници определения за дадения период на сетълмент енергиен недостиг съгласно ал. 1 по цена, равна на 50% от цената за енергиен недостиг, само в случаите, когато сумарният нетен небаланс на съответната група е отрицателен за този период на сетълмент.

(5) В случаите на отклонения от почасовия график за прогнозно производство по ал. 1 в посока, различна от сумарния нетен небаланс на балансиращата група, плащания към координатора на балансиращата група не се дължат.

Чл. 204. (1) В случаите на енергиен излишък за даден период на сетълмент на специалната балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници, определен от електроенергийния системен оператор по чл. 176 от тези правила, координаторът на специалната балансираща група не разпределя приходите от компенсирането на този излишък между членовете на балансиращата група.

(2) Всички приходи и разходи, уреждани между координатора на специалната балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници и електроенергийния системен оператор, от една страна, и приходите и разходите от взаимоотношенията на координатора на специалната балансираща група с членовете на групата, регламентираны в чл. 203, се отнасят по отделна сметка, декларират се пред ДКЕВР и в случаите на нетен разход се покриват чрез добавка за зелена енергия.

Чл. 205. (1) Производителите от възобновяеми енергийни източници имат право да сключат договори с други участници на пазара на електрическа енергия и да прекратят договорите по чл. 196, ал. 1, за което уведомяват писмено координатора на специалната балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници, електроенергийния системен оператор и собственика на средствата за търговско измерване, с което даденият производител прекратява участието си в съответната специална балансираща група.

(2) Писмените уведомления по ал. 1 се подават по реда на процедурата за промяна на доставчик, описана в глава осма от тези правила.

(3) При подаване на уведомление за прекратяване на участието на производител от възобновяеми енергийни източници в специалната балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници, съответно на обществения доставчик или крайния снабдител, отпада задължението за изкупуване на произведената електрическа енергия по преференциална цена.

(4) Производителите от възобновяеми енергийни източници имат право да сключат договори с други участници на пазара на електрическа енергия за част от генериращата мощност при запазване на принадлежността на обектите към специалната балансираща група на производители от възобновяеми енергийни източници.

(5) Индивидуалните небаланси на производителите от възобновяеми енергийни източници в случаите на ал. 4 се определят въз основа на почасовия график за прогнозно производство по чл. 200, ал. 1, в който е включен и графикът за продажба на други участници в пазара, и показанията на електромерите за периодично разпореждане на електрическата енергия.

(6) Общественият доставчик и крайните снабдителите заплащат на производителите от възобновяеми енергийни източници по ал. 4 разликата между графика за продажба на други участници и показанията на търговските електромери по цена съгласно договора за продажба на електрическа енергия.

(7) В случаите на отклонения от почасовия график по чл. 200, ал. 1 плащания към координатора на балансиращата група се дължат съгласно разпоредбите на чл. 203, ал. 3 и 4.

Г л а в а д в а н а д е с е т а

МОНИТОРИНГ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I

Цел на мониторинга на пазара

Чл. 206. (1) Мониторингът на пазара се осъществява от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (комисията) и електроенергийния системен оператор. Той е необходим, за да определи степента на ефективност, прозрачност и конкурентност на пазара и да гарантира, че всички участници на пазара спазват правилата за търговия и другите нормативно определени изисквания.

(2) Целта на мониторинга е да определи (оцени):

1. структурата и работата на пазара;
2. ефективността на пазара;
3. наличието на злоупотреби на пазарна сила и мощ;
4. необходимостта от промени в правилата за търговия и цялата структура на пазара, възникнали в процеса на работа на електроенергийния пазар;
5. необходимостта от промени в процедурите на оператора на електроенергийната система.

Раздел II

Информация, предоставяна на комисията от търговските участници

Чл. 207. (1) Търговските участници предоставят на комисията необходимата информация и документи за изготвяне на мониторинговия доклад съгласно посочени от комисията обхват, период и срок за всеки конкретен случай.

(2) Информацията се предоставя на хартиен и/или електронен носител.

(3) Търговските участници не могат да отказват предоставяне на поисканата от комисията информация, като се позовават на търговска тайна.

(4) При необходимост във връзка с правомощията на комисията в процеса на мониторинг на пазара на електрическа енергия комисията може да изисква и допълнителна информация от търговските участници.

(5) В случай че предоставената информация е невярна, непълна, неточна или не е предоставена в определения срок, ДКЕВР има право да санкционира търговския участник съгласно разпоредбите на ЗЕ.

Раздел III

Информация, предоставена от оператора на електроенергийната система

Чл. 208. Операторът изготвя, поддържа и периодично публикува обща и специализирана информация за дейността на пазара, за сделките по свободно договорени цени и енергията, търгувана на балансиращия пазар.

Чл. 209. Операторът създава и поддържа електронни регистри и архив на:

1. търговски участници;
2. координатори на балансиращи групи;
3. доставчици на балансираща енергия;
4. подадени и регистрирани графици за доставка;
5. отхвърлени или оттеглени графици за доставка;
6. количества електрическа енергия, търгувана чрез договори при свободно договорени цени;
7. физически данни и характеристики на обектите на търговските участници;
8. подадени, отхвърлени и приети предложения и заявки на пазара на балансираща енергия;
9. разпореждания на оператора за активиране на предложения и заявки;
10. разпореждания за прекъсване на дейността на пазара при аварийни ситуации;
11. данни от средствата за търговско измерване на електрическата енергия на търговските участници;
12. данни от извлеченията за сетълмент;
13. данни за дължимите гаранционни обезпечения от търговските участници;
14. движение на парични потоци между оператора, от една страна, и координаторите на балансиращи групи и доставчици на балансираща енергия, от друга.

Чл. 210. Операторът предоставя общодостъпна информация за дейността на пазара, включваща:

1. актуален регистър на координаторите на балансиращи групи и доставчици на балансираща енергия;
2. общо количество електрическа енергия, търгувано при свободно договорени цени на дневна и месечна база;
3. количества електрическа енергия, продадени до краен потребител;
4. цени на балансираща енергия за отделните периоди на сетълмент.

Чл. 211. Операторът предоставя на всеки търговски участник достъп до информация, отнасяща се до неговото участие на пазара, в срокове и съдържание, както следва:

1. регистрирани графици за доставка – до 18 ч. в деня, предхождащ доставката;
2. регистрирани предложения и заявки – до 18 ч. в деня, предхождащ датата, за която се отнасят;
3. разпореждания във връзка с активиране на предложения и заявки на търговския участник – до 18 ч. на втория работен ден след датата на диспечирание;
4. дневни извлечения за сетълмент за дните от понеделник до неделя включително, в срок до 3 работни дни след изтичане на седмицата, като при липса на данни не по вина на оператора срокът тече от момента на получаване на данните, но не по-късно от 3 дни след края на отчетния период;
5. обобщени извлечения за сетълмент до 5 дни след изтичане на календарния месец.

Раздел IV

Анализ и оценка на ефективността на електроенергийния пазар

Чл. 212. Въз основа на информацията съгласно раздели втори, трети и пети комисията извършва анализ на ефективността на функционирането на пазара и свободната конкуренция.

Чл. 213. Търговски участник със значително въздействие върху пазара е участник, който самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му независимо поведение от конкуренти, потребители и крайни потребители.

Чл. 214. Ефективна конкуренция е налице, когато нито един търговски участник, самостоятелно или съвместно с други търговски участници, няма значително въздействие върху свободния пазар.

Чл. 215. (1) При извършване на анализа комисията определя пазарния дял на всеки един от търговските участници, осъществяващи дейност на свободния пазар.

(2) Пазарният дял на всеки от търговските участници на свободния пазар се изчислява въз основа на някои от следните показатели:

1. нетни приходи от продажба на електрическа енергия;
2. количество продадена електрическа енергия на търговци и на крайни потребители;
3. брой потребители;
4. други, приложими в зависимост от спецификата на съответния пазар съгласно законодателството за защита на конкуренцията.

(3) Водещ показател за определянето на пазарния дял на свободния пазар е количеството продадена електрическа енергия на търговци и крайни потребители.

(4) В зависимост от особеностите на пазара комисията може да използва и други показатели, въз основа на които да определя пазарните дялове, като необходимостта за използване на

допълнителни показатели се мотивира в решението на комисията за резултатите от извършения пазарен анализ.

Чл. 216. (1) При оценка на пазарните дялове на предприятията на свободния пазар се отчита и степента на пазарна концентрация.

(2) Степента на пазарна концентрация се изчислява чрез използване на показателите индекс на Херфиндал-Хиршман (HHI) и коефициент на пазарна концентрация (CR).

(3) Индексът на Херфиндал-Хиршман се определя по формулата:

$$I_{HHI} = 10000 \sum_{i=1}^n X_i^2,$$

където:

X_i е пазарният дял на i -тия участник, в %;

n – броят на участниците на свободния пазар.

(4) В съответствие с получената стойност за I_{HHI} за свободния пазар може да се определи като:

1. нормален конкурентен пазар с ниско ниво на концентрация – при стойности на I_{HHI} под 1000;
2. сравнително конкурентен пазар със средно ниво на концентрация – при стойности на I_{HHI} от 1000 до 1800;
3. слабо конкурентен пазар с високо ниво на концентрация – при стойности на I_{HHI} над 1800.

(5) Коефициентът на пазарна концентрация се определя по формулата:

$$CR_m = \sum_{i=1}^m W_i,$$

където:

W_i е пазарният дял на i -тия участник, в %;

m – броят на участниците с най-голям пазарен дял; обикновено $m = 1$ и $m = 3$.

(6) В съответствие с получените стойности за CR1 и CR3 свободният пазар може да се определи, както следва:

1. стойност на CR1 > 20% – има значение за нивото на конкуренцията;
2. стойност на CR1 > 40% – предполага господстващо положение на пазара;
3. стойност на CR1 > 50% – безусловно се счита за индикация за господстващо положение на пазара;
4. стойност на CR3, равна на почти 0% – идеална конкуренция;
5. стойност на CR3 между 40% и 70% – средно конкурентен пазар;
6. стойност на CR3 между 70% и 100% – слабо конкурентен пазар.

Раздел V

Резултати от мониторинга на пазара

Чл. 217. Операторът изготвя и предоставя на комисията регулярни отчети, обхващащи месечни, тримесечни и едногодишни периоди от дейността на пазара, и извънредни отчети, поискани от комисията, съдържащи информация за:

1. търговски участници на пазара и търгувани от тях количества енергия по свободно договорени цени;
2. общо количество енергия, търгувано по свободно договорени цени;
3. цени на балансираща енергия за излишък и за недостиг – минимални, средни и максимални;

4. сетълмент на оператора;
5. неправомерни действия на пазара и неспазване на правилата за търговия;

6. друга информация, поискана от комисията.

Чл. 218. Данните се съхраняват в база данни на оператора 6 години.

Чл. 219. Всички данни с изключение на общодостъпната информация са поверителни и подлежат на защита в съответствие с чл. 114 ЗЕ.

Чл. 220. Комисията изготвя годишен мониторингов доклад за работата на електроенергийния пазар, който съдържа:

1. оценка на структурата и работата на наблюдаваните съответни пазари;

2. оценка на неправилното функциониране на пазара и възможните причини за това;

3. анализ на причините, довели до неправилно функциониране на пазарите, в случай че бъде установено такова, включително злоупотреба с господстващо положение, практики и действия, които са в противоречие с добросъвестните търговски практики и увредят или могат да увредят интересите на конкурентите, както и всякакви други нарушения на задълженията, произхождащи за търговските участници по силата на тези правила;

4. предложения за мерки за отстраняване на установените нарушения, възникнали в резултат на работата на електроенергийния пазар или повдигнати от пазарните участници;

5. предложения за изменения на правилата за търговия с електрическа енергия и/или всяко друго законодателство, свързано с тях.

Чл. 221. (1) Комисията предприема ефективни възпиращи санкции срещу търговските участници, които са допуснали нарушения на правилата за търговия, и/или уведомява други компетентни органи.

(2) Комисията си сътрудничи с други компетентни държавни органи и други национални регулаторни органи.

Чл. 222. (1) Операторът публикува официално месечни доклади до 15-о число на следващия месец и годишен доклад за дейността на пазара до 31.03 на интернет страницата си.

(2) Комисията публикува официално годишния мониторингов доклад за електроенергийния пазар до 15 юли на интернет страницата си.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тези правила:

1. „Обект“ е всяка отделена по отношение на измерването на електрическата енергия електрическа инсталация на даден търговски участник.

2. „Виртуален електромер“ – пресметнати сумирани стойности на консумираната и отдадената активна електрическа енергия от местата на измерване на един или няколко обекта на регистриран търговски участник на пазара на електрическа енергия, определени по смисъла на Правилата за измерване на количеството електрическа енергия.

3. „Непък член“ на балансираща група – обект на потребител, за който е сключен договор само с един доставчик и за който обект отговорността за балансиране е прехвърлена на този доставчик.

4. „Пък член“ на балансираща група – обект на потребител, за който може да бъде сключен договор с повече от един доставчик, но отговорността за балансиране е прехвърлена само на един от тях.

5. „Период на диспечирание“ – 15 минути.

6. „Период на сетълмент“ – 1 час.

7. „Мрежови услуги“ – достъп, пренос и системно управление.

8. „Системно управление“ – оперативното техническо управление на електроенергийната система с цел осигуряване на безаварийното функциониране на ЕЕС в условия на сигурност и спазване на стандартите за качество.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. До издаването на лицензии за доставчик от последна инстанция функциите на доставчик от последна инстанция се изпълняват от обществения доставчик за потребители, присъединени към електропреносната мрежа и крайните снабдителите, за потребителите, присъединени към съответната електроразпределителна мрежа, за територията на която имат издадена лицензия за снабдяване.

§ 3. Разпоредбите на глава четвърта ще се прилагат след изпълнение на изискванията на § 15, ал. 4 от Закона за енергетиката и внедряването на програмни средства за сетълмент на сделките на организиран пазар „ден напред“.

§ 4. До 31.12.2010 г. електроенергийният системен оператор предлага за обсъждане изменения и допълнения в глава четвърта, произтичащи от промени в законодателството.

§ 5. Разпределителните предприятия разработват и съгласуват с ДКЕВР списъка по чл. 65, ал. 7 в срок една година от приемането на правилата.

§ 6. До 01.04.2011 г. разпоредбите на глава пета – единадесета се прилагат пробно след внедряване на програмни средства за сетълмент на сделките на пазара на балансираща енергия и изтичане на периода за регистрация на координаторите на балансиращи групи по чл. 59, 60 и 61 от правилата.

§ 7. До 01.05.2011 г. електроенергийният системен оператор отразява и обобщава резултатите от пробния период по § 6 и предлага за обсъждане изменения и допълнения на правилата.

§ 8. Небалансиците по чл. 202, ал. 2 се прилагат за срок 1 година след влизане в сила на правилата.

§ 9. До изтичане на посочените срокове в § 5, 6 и 7 от тези правила, но не по-късно от 01.07.2011 г., търговските участници работят по Правилата за търговия с електрическа енергия, приети с решение на ДКЕВР № П-3 от 08.06.2009 г. (ДВ, бр. 59 от 2009 г.).

§ 10. Правилата за търговия са изготвени на основание чл. 91, ал. 2 от Закона за енергетиката и са приети от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране с решение по протокол № 94 от 25.06.2010 г. по т. 5.

Председател: А. Семерджиев